

TOP články

- ▲ Pamätný dom v Haliči - str. 3
- ▲ Novootvorená ambulancia - str. 4-5
- ▲ Michaela Sviteková - rozhovor - str. 6
- ▲ Výhliadka pod Vinným vrchom - str. 14
- ▲ Spisovatelia troch generácií - str. 18
- ▲ Bilancia TJ Slovan Halič - str. 21

Ani sa to nechce veriť, že rok 2023 sa už pomaly ale iste chýli ku koncu. Rozžiarené ulice a vyzdobené vianočné stromčeky sú neklamným znakom, že sa blížia najkrajšie sviatky v roku. Kiežby sme si ich všetci dokázali užiť v pokoji, v kruhu najbližších a v dobrom zdraví.

Tohtoročné adventné obdobie sme sa každú nedeľu stretávali na čarovných podujatiach. Či už to bola prvá adventná nedeľa, kedy sa v našom katolíckom kostole stretli spevácke zbory z Novohradu. Verím, že všetci návštevníci tohto koncertu odchádzali s krásnymi zážitkami. Po koncerte

„Kto nemá Vianoce vo svojom srdci,
nikdy ich nenájde pod stromčekom.“

Roy L. Smith

Všetkým vám želáme krásne a pokojné vianočné sviatky

sa rozohorela prvá adventná svieca na adventom venci na podzámockom námestí.

V druhú adventnú nedeľu sme sa spoločne stretli pri vianočnom stromčeku na námestí a vychutnávali si nielen chutný hrejivý punč, ale tiež výbornú atmosféru vianočných trhov. Mikuláš s pomocníkmi potešil najmenších Haličanov sladkými balíčkami a mnohí z vás využili možnosť kúpiť si niečo pekné a chutné, čo vám doma spríjemní vianočné sviatky. Nechýbali ani vianočné dobroty či chutná medovina. Naša vysvietená vianočná dedinka s betlehemom bola aj vďaka prajnej atmosfére, ktorú ste svojou účasťou na podujatí vyčarovali, bola ešte krajšia.

K Vianociam patrí aj chuť pomáhať a urobiť niečo pre svojich blízkych. Aj preto sme sa opäť rozhodli usporiadať benefičný vianočný koncert, tentokrát te-

maticky zameraný na predvianočné zvyky a tradície. Výťažok zo vstupného, ktoré ste na koncerte zaplatili, posunieme do našej základnej školy na nákup učebných pomôcok pre odborné predmety.

V čase keď sa vám tieto Haličské zvesti dostanú do rúk, budete mať predvianočné prípravy už v plnom prúde. Za obecný úrad, obecné zastupiteľstvo a starostu ako aj redakciu nášho občasníka vám želáme ich pokojné a milostiplné prežitie v kruhu vašich blízkych. Do nového roka vám želáme najmä pevné zdravie, veľa úspechov. Nech sa vám vyhýba všetko zlé a spoločne si užijeme aj v novom roku 2024 množstvo milých stretnutí. Šťastné a veselé vianočné sviatky vám všetkým.

Mgr. Alexander Udvardy

NEBOJ SA V KNIŽNICI

V piatok 3. novembra naša knižnica po prvýkrát privítala odvážne deti z Haliče na akcii s názvom Neboj sa v knižnici. Večer sme začali súťažne, pokračovali sme hrami a aby sme si pred večerou trochu oddýchli, tvorili sme lampášiky. Počasie sa natoľko umúdrilo, že sme ich mohli otestovať na krátkej prechádzke obcou. Po návratе sme už netrpezlivo čakali na odhalenie veľkého tajomstva našej knižnice, a tým bol

priateľský duch Libros. Ako veľký milovník kníh nám na dobrú noc prečítal jednu zo svojich obľúbených rozprávok, čím sme krásne zakončili večer. Potom stačilo rozložiť deky a spacáky a čakať na spánok. Po sladkých raňajkách sme unavení, ale spokojní ukončili našu Neboj sa noc s tým, že o rok si ju určite zopakujeme. Rada by som sa na záver poďakovala mojim ochotným čarodějným kolegynkám a tiež deťom za ich nadšenie.

Kračún 21.-22.december – zimný slnovrat

V Haliči sa ešte v minulom storočí používal popri Vianociach aj názov kračún. Čo všetko nám pripomína Kračún?

Kračún = najkratší deň v roku, je starý sviatok prírodných náboženstiev. Ľudia oslavovali zimný slnovrat a tešili sa, že od tohto dňa sa dni začnú predlžovať a slnko budú vidieť na oblohe dlhšie. Slovania vedeli vypočítať, kedy je Slnko od Zeme najďalej a zimný slnovrat bol sviatok, keď oslavovali návrat slnka. Znovuzrodenie slnka bolo dôvodom na rôzne magické obrady, ktorými sa ľudia snažili privolať si zdravie, šťastie, hojnosť, vysväcovali sa príbytky aj hospodárske budovy, vyhánali zlých duchov. Dievčatá sa venovali lúboštným čarám, ktoré im mali zabezpečiť čo najlepší vydaj. K zvykom patrilo v tomto čase aj uzmierovanie rozhádaných susedov.

Nový rok sa nemal začínať hádkami a zlobou. Veď ako na Nový rok- tak po celý rok.

Názov **Vianoc** je odvodený od slovného spojenia – **viac noci** ako dňa.

Renata Padúchová

Milí spoluobčania, tento rok sme začali s evidenciou vývozov komunálneho a separovaného odpadu. Postupne si zvykáme na tento nový systém, zvládli ste to výborne, občasné zádrhy sme riešili priebežne.

Teraz je pred nami prechod do nového kalendárneho roka, čo znamená platby za nový rok a porovnanie poplatkov za rok uplynulý s počtom vývozov za každú domácnosť. Pre porovnanie si môžete pripraviť doklad o zaplatení za rok 2023, aby sme predišli prípadným nedorozumeniam. Nakoľko to bude proces trochu zdĺhavejší ako po iné roky, prosíme Vás vopred o trpezlivosť a spoluprácu. Budeme sa snažiť čo najviac zjednodušiť tento potrebný úkon, aby zabral čo najmenej Vášho času. Poplatky za komunálny odpad začneme vyberať až od 1.marca 2024, keďže do konca februára sa odpad vyváža ešte v rámci minuloročného poplatku. Pri platení poplatku na rok 2024 vám bude odovzdaný platobný výmer a prehľad o uskutočnených vývozoch. Výsledný poplatok na rok 2024 už bude znížený o počet nevyvezených

nádob predplatených do februára 2024. Informáciu o výške poplatku si môžete vyžiadať aj mailom, prípadne telefonicky, a zaplatiť bezhotovostne. Ďakujeme za pochopenie.

Počet zaznamenaných vývozov či už zmesového odpadu ale aj evidovaných triedených zložiek za vašu domácnosť si môžete overiť po zadaní kódu ktorejkoľvek pridelené ná-

lepky z odpadovej nádoby na stránke <https://mojelwis.sk/>.

Nakoľko elektronizácia zasahuje do všetkých oblastí života a uľahčuje komunikáciu, zároveň plnohodnotne obstojí aj v správnom konaní, touto cestou by sme vás chceli vyzvať k spo-

lupráci aj formou používania elektronických schránok pre doručovanie písomností. Ušetríme tak spoločne nielen čas, ale tiež náklady na tlač či poštovné. Rozsah služieb, ktoré u nás vybavíte z pohodlia domova neustále rozširujeme. Napríklad aj daňové priznanie k dani z nehnuteľnosti, či iným miestnym daniam, vrátane odpadov, vybavíte prostredníctvom portálu slovensko.sk.

Odovzdali pamätný dom T. K. Csontváryho v Haliči

Na základe Partnerskej dohody cezhraničnej spolupráce uzatvorenej medzi obcou Halič/SK a mestom Salgótarján/HU a projektu *Zvyšovanie príťažlivosti Novohradu prostredníctvom kultúrno - historických centier v Haliči a v Dornyaiho dome SKHU/1902/1.1/067 Gács-Dornyai*, ktorý je zameraný na ochranu kultúrno-historického dedičstva regiónu Nográd/Novohrad vznikol Pamätný dom T.K Csontváryho v Haliči.

V obci Halič, v regióne Novohrad, pribudol k doterajším turistickým atrakciám, ktorými sú napríklad majestátny Haličský zámok, či železničný strážny domček s exteriérovou výstavou reprodukcí diel Csontváryho, novovybudovaný Pamätný dom T. K. Csontváryho. Pamätný dom vznikol prestavbou budovy bývalej škôlky, v ktorej sa okrem maliarovych malieb a lekárne, ktorú v obci prevádzkoval prezentuje aj história obce Halič, rodu Forgáčovcov, hrnčiarstva a regiónu. Priestor pamätného domu bude slúžiť aj na organizovanie kultúrno-spoločenských akcií, vzdelávacích aktivít a tvorivých dielní.

Expozícia pamätného domu približuje aj to, ako jeho 10 ročný pobyt v Haliči, ovplyvnil Csontváryho umeleckú tvorbu. „Moderné spracovanie expozície bolo jedným z hlavných cieľov, lebo sme pre návštevníkov chceli vytvoriť ponuku, ktorá je inovatívna, atraktívna a ktorá bude pre návštevníkov zážitkom.“ uviedol starosta obce Halič Alexander Udvardy.

Vytvorenie expozície pamätného domu bolo financované aj vďaka regionálnemu príspevku poskytnutému Ministerstvom investícií, informatizácie a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, vďaka čomu je expozícia po-

ňatá moderným interaktívnym spôsobom.

Na slávnostnom odovzdaní pamätného domu sa zúčastnili aj predstavitelia donorských organizácií a tiež významní hostia ako Mikuláš Pál, podpredseda Banskobystrického samosprávneho kraja, Nándor Skuczi, predseda župy Nógrád a viceprimátor mesta Salgótarján, Zoltán Dániel, ktoré bolo partnerským subjektom projektu za maďarskú stranu.

Rekonštrukciu bývalej škôlky na Csontváryho pamätný dom vníma starosta obce Halič Alexander Udvardy ako pozitívny krok k ďalšiemu zviditeľneniu obce a regiónu aj v cezhraničnom ponímaní. „Pamätný dom T. K. Csontváryho je ďalším a výrazným rozšírením ponuky atraktivít v obci pre návštevníkov. Návštevníci, ktorých do našej obce určite láka najmä rozprávkový Haličský zámok, budú mať možnosť ďalšieho využitia. Popri samotnom

maliarovi a jeho tvorbe sa im interaktívnou formou predstavia aj ďalšie aspekty, ktoré Halič v minulosti preslávili – hrnčiarsky cech či továreň na súkno“ dodal.

V regióne Novohrad tak pribudla ďalšia atraktivita, ktorá dokazuje, že nielen prírodné a historické danosti regiónov môžu byť potenciálom pre ďalší rozvoj, ale aj príbehy významných osobností minulosti môžu priniesť pre návštevníka nevšedný zážitok. „Osobnosti, ktoré v našom regióne žili a tvorili nám tu zanechali nespočetné množstvo príbehov, ktoré keď vhodne premietneme do ponuky, tak vytvoríme jedinečný zážitok, ktorý návštevník určite ocení a v konečnom dôsledku sa ľahšie stotožní s regiónom,“ uviedol riaditeľ Oblastnej organizácie cestovného Turistický Novohrad a Podpoľanie Tomáš Krahulec.

Na maďarskej strane Novohradu sa v rámci projektu spolupráce vytvoril pamät-

ný dom J. Mustóa, ktorý sídli v obnovenom turistickom dome Dornyai. Pamätný dom je využívaný pre výstavy slovenských fotografův, maliarov, rezbárov i ľudových remeselníkov. Prostredníctvom cezhraničnej spolupráce chcú Partneri projektu zdôrazniť jedinečné kultúrne a historické hodnoty cezhraničného regiónu Nográd/Novohrad, prezentáciou tvorby a životov dvoch umelcov, ktorí tu pôsobili a zanechali svoje významné stopy. Partneri do projektu zapojili zainteresovaných odborníkov, ktorí vytvorili ponuku poskytujúcu atraktívny a autentický zážitok s pridanou hodnotou pre návštevníkov.

Projekt bol spolufinancovaný z prostriedkov Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja vo výške 683 954,05 €. Expozícia múzea bola spolufinancovaná z regionálneho príspevku pre najmenej rozvinuté okresy z prostriedkov štátneho rozpočtu prostredníctvom Ministerstva investícií, informatizácie a regionálneho rozvoja vo výške 120 000 €.

Tomáš Krahulec

Riaditeľ OOCR Turistický Novohrad a Podpoľanie

27.10. 2023, HALIČ

 Interreg
Slovenská republika-Maďarsko

**Budujeme Partnerstvá
Partnerséget építünk**

Každý pacient má právo na slobodný výber svojho lekára a nie je povinný si ho vyberať iba na základe obvodu. Nároky doby sa menia, a preto čoraz viac pacientov vyhľadáva lekárov s ľudským prístupom, možnosťou objednávanie na konkrétny termín, a takisto s komplexným prístupom k ich zdraviu. Presne takou je aj všeobecná lekárka pre dospelých MUDr. Vladimíra Lang, ktorá začala ordinovať na zdravotnom stredisku v Haliči od 2.1.2023.

Pani doktorka čo Vás priviedlo k štúdiu medicíny a prečo ste si vybrali práve odbor všeobecného lekárstva?

Veľmi zaujímavá otázka a je milé sa po rokoch opäť nad tým zamyslieť. K rozhodnutiu študovať medicínu ma v maturitnom ročníku na gymnáziu priviedla obľúbenosť predmetov ako chémia, biológia - práve tie, z ktorých sa robili prijímačky. V kombinácii s domácim prostredím, v ktorom zdravotníctvo dominovalo. Mamina bola fyzioterapeutka, otec klinický psychológ a starý otec z matkinej strany, lekár - chirurg.

Hovorí sa, že aj slová majú liečivú moc. Čoraz viac pacientov si vyberá svojho všeobecného lekára nielen podľa miesta bydliska, ale aj na základe jeho prístupu, spôsobu komunikácie a ochoty pomôcť, čo si o tomto trende myslíte?

Súhlasím s ním. Určite je to veľmi inovatívny a potrebný prístup. Priebeh ochorenia je veľmi často intenzívne ovplyvnený psychickým stavom pacienta, jeho náladou, obavami, nádejou. Aby sme pacientovi porozumeli, mohli ho liečiť, ošetrovať a efektívne s ním komunikovať, potrebujeme ho vidieť ako komplexnú bytosť. Som len na začiatku cesty, uvidím, ako sa na to budem pozeráť o dva-tri roky, ale zatiaľ to veľmi vítam.

Kde všade ste pracovali predtým ako ste prišli do Haliče?

Ako všeobecná lekárka pre dospelých pracujem v Haliči od januára 2023, predtým som pracovala ako anesteziologička. Naposledy 5 rokov na oddelení anesteziológie a intenzívnej medicíny v nemocnici Svet Zdravia a.s. v Rimavskej Sobote, pár rokov v Royal Derby Hospital vo Veľkej Británii, predtým

v 3 nemocniciach v Írsku a po skončení medicíny 6 mesiacov na klinike hepatogastroenterológie IKEM v Prahe. Mám cca 18 mesačnú prax z interného oddelenia v Nemocnici s poliklinikou v Lučenci po návrate z Prahy.

Zdravotníctvo má za sebou náročné intenzívne obdobia Covidu, ktoré prinieslo mnoho vyčerpávajúcich chvíľ. Vo väčšej miere sa začala používať e-medicína (e-recepty, telefonické a emailové konzultácie, e-PN a pod.), mnoho pacientom to uľahčilo fungovanie, ako je to ale z pohľadu lekára?

Aj táto forma komunikácie je potrebná. Elektronická komunikácia a digitalizácia zefektívňuje v určitých situáciách procesy. A jej správne využívanie šetrí čas pre osobný kontakt s pacientom.

Ako Vaša pacientka oceňuje veľmi krátke čakacie doby v ordinácii a možnosť objednania sa na vyšetrenie cez internet. Čo všetko sa u Vás dá vybaviť elektronicky, prípadne cez telefón?

Som rada, že v možnosti objednania sa cez internet vidíte výhodu a nie prekážku.

Elektronicky, cez náš objednávkový systém, sa dá objednať predpis chronicky užívaných liekov, objednať sa na odber krvi pred preventívnou prehliadkou, vstupnou lekárskou prehliadkou, pred posúdením zdravotného stavu vo vzťahu k práci, pred vydaním zdravotného preukazu na vedenie motorového vozidla, na kontrolné vyšetrenia a pod.

Objednávkový systém je podľa mňa jednoduchý a prehľadný. Telefonicky sa to dá tiež, no preferujem internet. Keby nám volal každý, aj ten kto má prístup na internet, reálny čas na vyšetrenie a liečenie pacientov, by sa veľmi skrátil. A to nie je prínosné ani pre pacienta, ani pre lekára.

Neodmysliteľnou súčasťou všeobecnej ambulancie sú aj preventívne prehliadky, prečo je dôležité ich aspoň každé dva roky absolvovať a čo všetko sa pri vyšetrení skúma?

Jeden z dôvodov, prečo som sa rozhodla odísť z oddelenia akútnej anesteziológie boli 2 roky skúseností s Covidom. Počas tohoto veľmi intenzívneho obdobia som si uvedomila, že chcem byť prospešná na začiatku, ešte v zárodku možnej choroby. Spolu s pacientom chorobám predchádzať, nielen ratovať dôsledok zanedbaného zdravia.

Prevencia je jednoducho lacnejšia a menej bolestná ako liečba. Každý občan má zo zákona každé 2 roky nárok na bezplatnú preventívnu prehliadku, počas ktorej sa vykoná kontrolný odber krvi a moču. U pacientov nad 40 rokov sa kontroluje aj vzorka stolice na tzv. skryté krvácanie, pacienti sa zmeria krvný tlak, pulz, výška, váha, obvod pása, TT, orientačne sa kontroluje zrak, nasleduje rozhovor - tzv. odberanie anamnézy. Pacient sa vyšetří od hlavy po päty, natočí sa ekg. Prehliadka sa končí záverom a doporučením ďalších

Novootvorená ambulancia všeobecného lekára

Družstevná 382/6 Halič

- Moderná ambulancia
- Špičkové prístrojové vybavenie
- Lekárka s dvomi atestáciami
- Bez čakacích lehôt
- Možnosť objednania aj elektronicky
- E-recept, E-PN
- Návšteva pacienta aj u Vás doma

Kontakt

+421 940 635 389

vid.halic@ambulanciebbsk.sk

ambulanciebbsk.sk/vid-halic

Ordinačné hodiny:

PONDELOK	07:00 – 15:00
UTOROK	07:00 – 15:00
STREDA	07:00 – 16:00
ŠTVRTOK	07:00 – 15:00
PIATOK	07:00 – 14:00

Obedňajšia prestávka 12:00 – 12:30

Link na objednanie sa cez internet:

https://www.objednatvysetrenie.sk/vyber-druhu-vysetrenia.html?page_id=89960&zid=144691

vyšetrení, ak sú potrebné.

Výsledky preventívnych kontrol a dobre nastavená komunikácia s pacientom vybuduje pre mňa ako všeobecného lekára a tiež samotného pacienta obraz jeho zdravotného stavu a spoločne môžeme hľadať ideálne riešenia na jeho zlepšenie.

Musí sa pacient na túto prehliadku sám objednať, alebo si to sledujete a preventívne prehliadky plánujete?

Pri prvom kontakte s väčšinou našich pacientov skontrolujeme, kedy mali preventívnu prehliadku a buď ich hneď objednáme osobne alebo im pripomenieme, kedy by sa mali objednať individuálne cez objednávkový systém po uplynutí 2 rokov od poslednej prehliadky. Tretia forma je pozvanie cez email pre tých, čo pozabudli...

Vykonávate aj vstupné prehliadky pre nových pacientov?

Áno, samozrejme. Hlavne u pacientov, u ktorých nemôžem vykonať preventívnu prehliadku a chcem priebežne skontrolovať ich zdravotný stav v priebehu 2 rokov medzi 2 prevenciami.

Čo také očkovanie proti chrípke, alebo iné pravidelné očkovania – ako pristupujete k týmto povinnostiam?

V našej ambulancii očkujeme. V mesiacoch október- december očkujeme proti chrípke priamo v ambulancii a v priebehu roka realizujeme aj ostatné odporúčané očkovania a samozrejme aj povinné očkovanie proti tetanu a záškrtu.

Aké prístrojové vybavenie máte v ordinácii?

Prístrojové vybavenie našej ambulancie zahŕňa CRP analyzátor - prístroj s pomocou ktorého z kvapky krvi z brúška prsta vieme rozlíšiť, či sa jedná o bakteriálny zápal v tele a či sú potrebné antibiotiká. Máme prístroj na vyšetrenie vzorky stolice na skryté krvácanie. Ďalej 12 zvodové EKG, optotyp na orientačné vyšetrenie zraku, tabuľky na vyšetrenie farbocitu, otoskop- prístroj na vyšetrenie vonkajšieho zvukovodu.

Prečo ste si za pôsobisko zvolili práve Halič?

Dostala som ponuku od banskobystrického samosprávneho kraja. Ja, aj sestrička sme zamestnancami Rozvojovej agentúry BBSK. Aj vznik ambulancie bola kombináciou investície župnej rozvojovej agentúry a obce Halič. Obec zrekonštruovala priestory ambulancie v miestnom zdravotnom stredisku a župa zaplatila prístrojové vybavenie.

Čo považujete vo vašej práci za najnáročnejšie a čo za to najkrajšie?

Najnáročnejšie? Práca a komunikácia s ľuďmi. A najkrajšie? Práca a komunikácia s ľuďmi:) Spokojný včas zaliečený pacient je ten hlavný hnací motor.

Ďakujem za rozhovor

Ing. Roberta Molnárová

ROZHOVOR s účastníčkou obľúbenej televíznej pekárskej súťaže Pečie celé Slovensko III. Michaelou Svitekovou

Krásna vodička autobusu, brázdiaca cesty lučeneckého okresu, voňajúca vanilkou, čokoládou, orieškami zvolila odpovedať na moje zvedavé otázky:

1. Prvá z lučeneckého okolia v tejto veľmi sledovanej televíznej súťaži. Patrím do fanklubu, ktorý Vám každú nedeľu drží palce. Bolo vidieť, že Váš vzťah k pečeniu je pozitívny. Čo bolo tým pravým impulzom, aby ste sa do súťaže prihlásili?

V prvom rade sa Vám chcem veľmi pekne poďakovať, že ste mi fandili. Nemôžem povedať presne, že čo bolo mojim impulzom k odoslaniu prihlášky. Ja som veľmi pozorne sledovala obidve predchádzajúce série a nenabrala som skôr odvalu, aby som sa prihlásila. Keď potom spustili prihlasovanie do tretej série, tak som skoro do poslednej chvíle uvažovala, že či to idem risknúť a nakoniec predsa len vyhrala moja zvedavosť a prihlášku som odoslala. Veľmi som neverila, že aj ja mám šancu postúpiť do TOP12, nakoľko som mala teraz dlhšiu pauzu v pečení kvôli mojej práci, ale ako sa hovorí "risk je zisk" a mne to nakoniec vyšlo. A keď mi zavolali z produkcie a robili so mnou prvý casting, tak som bola nesmierne šťastná.

2. Vodička autobusu. Ako Vás napadlo práve takéto pre peknú babu netradičné povolanie?

Mňa vždy veľmi bavilo šoférovanie a veľmi som si chcela vyskúšať šoférovať niečo väčšie ako autobus alebo kamión. A keď som robila pre jednu nemenovanú firmu a chodili sme služobne do Čiech, tak tam som videla ženy šoférovať autobus a som si povedala, že keď to zvládnú ony, tak to musím zvládnuť aj ja. Najskôr sa ľudia veľmi pozerali, keď videli ženu šoférovať autobus, ale už si nato zvykli a dokonca mám už aj ďalšie 3 kolegynky, čomu sa veľmi teším.

3. Kto vám bol počas natáčania zo súťažiacich najbližší?

Nemôžem povedať, že kto mi bol zo súťažiacich najbližší, lebo my sme všetci spolu veľmi dobre vychádzali a to, čo vidíte na kamerách, že spolu držíme, bolo naozaj tak. Všetky naše emócie boli úplne spontánne a úprimné a vždy keď niekto z nás vypadol, tak nás to mrzelo. Stali sa z nás veľmi dobrí kamaráti a každý deň sme stále v kontakte. Táto súťaž mi dala do života okrem pečenia aj veľa skvelých ľudí, ktorí sa stali mojimi priateľmi, a to je najviac. Veľa ľudí si myslí, že všetko je to hrané a že nám bolo povedané ako sa máme na kameru tváriť a čo máme hovoriť, ale to vôbec nie je pravda. Každý jeden bol sám sebou a priateľstvo medzi nami je úprimné.

4. Na ktorý moment si z dní v Bernolákove najradšej spomínate?

Tak to je ťažká otázka, lebo nemám len jeden taký moment. Práveže celá súťaž je pre mňa krásny zážitok na celý život. Ale už keď mám niečo spomenúť, tak to bude úplne prvý deň, keď sme sa všetci súťažiaci spolu prvýkrát stretli. Išla som na to stretnutie s malou dušičkou, lebo som mala veľký rešpekt pred ostatnými, ale hneď po pár minútach som vedela, že sa nemám čoho báť, že všetci sme na jednej vlnovej dĺžke. Aj keď som bola druhá najstaršia, tak som cítila, že nikto nerobí medzi nami vekové rozdiely.

5. Registrovala som počas pečenia krásnu a veľmi vďarenú tortu v podobe huskyho. Ako majiteľku 6 ročnej fenky borderkólie si nemôžem odpustiť otázku, patríte k psíčkárom?

Ďakujem krásne za pochvalu. Áno aj ja som veľká psíčkarka, lebo tolko úprimnej lásky ako vám dá psík vám nedá nikto. Predtým som mala fenku anglického kokeršpaniela, ktorá sa

dožila skoro 17 rokov a keď odišla ako sa hovorí "za dýchový most", tak som si povedala, že už psíka viac nechcem, lebo sme veľmi s dcérkou za ňou smútili. Bez psíka sme vydržali len 2 týždne a potom sme si našli našu Lunku - fenku huskyho.

6. Sme v advente. Ako plánujete stráviť najkrajšie sviatky v roku a aké koláčiky určite nebudú chýbať na slávnostnej tabuli?

Vianoce plánujem prežiť doma so svojou dcérkou Vikinkou, mojou maminou a určite nás príde pozrieť môj synovček so svojou rodinkou. Na našom stole určite nesmú chýbať také tie klasické pečivká ako sú: medovníčky, linecké koláčiky, vanilkové rožky, medvedie labky, šuhajdy, čokoládové crinkles, anjelské oči. Už sa teším ako ich budeme vypekať s mojou dcérkou.

7. Posledná otázka: keďže je tento rozhovor pre Haličské zvesti, aký je Váš vzťah k Haliči, chodíte do Haliče, máte tu nejakých kamarátov?

Do Haliče nechodíme veľmi často, ale zvykneme vybehnúť do parčíku pri zámku pokochať sa zeleňou a oddýchnuť si pri jazierku. Je tam nádherne. V Haliči býva aj moja dobrá spolužiačka Evka Hikkerová a teraz je to vlastne aj manželka môjho kolegu.

Za odpovede ďakuje, a čarovný adventný čas želá

Renata Padúchová

Tentokrát s

Mgr. Jánom Ivaničom,

učiteľom prírodopisu a pracovnej výchovy.

Kde všade ste predtým pôsobili, kým ste začali učiť haličských žiakov?

Po skončení Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici v roku 1969 som nastúpil do ZŠ v Divíne, kde som pôsobil 2 roky. Na obdobie v Divíne spomínam veľmi dobre.

Keby ste si teraz zaspomínali, čoho sa týkajú najmilšie spomienky na roky strávené v haličskej škole?

1.9.1972 som nastúpil do ZŠ v Haliči. Tu som pracoval 10 rokov. Na obdobie strávené v práci spomínam v dobrom a veľmi rád. Kolektív bol ústretový, prijal ma medzi seba veľmi pozitívne. Stretol som sa po odstupe času ešte aj s mojimi bývalými vyučujúcimi. Bolo to obdobie mojej mladosti. Potom som školu na 7 rokov opustil a odišiel som pracovať do Ábelovej, ako predseda MNV. Po tomto čase som sa znovu vrátil učiť do Haliče, už do novej školskej budovy. V roku 1993 som sa opäť vrátil na Ábelovu, v tomto prípade už na Obecný úrad ako starosta obce. Haličská škola a vôbec obec Halič ostala v mojom srdci, rád sa vraciam v spomienkach do toho obdobia.

Máte nejaké záľuby, koníčky, ktorým sa rád venujete?

Mojim koníčkom bola vždy kultúra, folklór, ktorý sa prelínal celým mojim pracovným ale i osobným životom.

Ako vidíte momentálny progres ZŠ s MŠ HP v Haliči?

Základnú školu v Haliči navštevujem toho času málo, skôr vôbec. Sú tam už noví kolegovia, ktorých ja už prakticky nepoznám.

Čo by ste zaželeli svojim ešte stále aktívnym kolegom?

Práca učiteľa je krásna, ale zároveň veľmi náročná. Všetkým želim hlavne veľa zdravia, pohody a veľa pracovných úspechov v tejto náročnej dobe.

Za odpovede ďakuje **Renata Padúchová**.

ZŠ s MŠ HANY PONICKEJ

EXKURZIA VYDROVO

Ísť na exkurziu do Vydrova mimo sezóny? Má to svoje výhody! Môže sa vám stať, že budete mať svoj vlastný súkromný vlak s odchodom, aký si zaželáte. Možno sa dostanete aj do kabíny strojvodcu, ako niektorí z nás.

PASOVANIE PRVÁKOV

10. novembra 2023 sme v našej škole slávnostne prváčikov pasovali a prváci nám svoj sľub podpísali: *Ja prváčik sľubujem vám, že na hodinách vždy pozor dám. Do školičky pripravím sa riadne, desiatu zjem každopádne. Písmenka napíšem perom, nakloním ich správnym smerom. Pravidlá slušného správania dodržím rád a chcem byť s každým kamarát. To všetko zvládnuť chcem, tak na svoju prváčku česť sľubujem!*

8

TEKVIČKOVO V ŠKD ►

Milí naši, povieme Vám čo sa stalo. Čo sa u nás v ŠKD dialo. Tekvičkové popoludnie sme spolu prežili, super sme sa bavili. V každom oddelení súťaže prebiehali, za našu šikovnosť sme sladkosti dostávali.

EXKURZIA DO ZOO BOJNICE

Svetový deň zvierat sa oslavuje 4. októbra. Aj my, inkluzívny tím a ŠKD, sme si pripomenuli svetový deň zvierat netradične - záujímavou prednáškou spojenou s návštevou ZOO v Bojniciach.

KORČULIARSKY KURZ

Aj v tomto školskom roku mali naši žiaci možnosť absolvovať korčuliarsky kurz.

MIKULÁŠSKY TURNAJ

V piatok 8.12.2023 sme zorganizovali turnaj vo futbale pre žiakov II.stupňa. Turnaj sa preto niesol v Mikulášskom duchu a pre deti sme pripravili aj malé pohostenie - guláš, vianočný punč a na záver aj sladké pokušenie. Šesť zmiešaných družstiev sme vytvorili zo žiakov 6.,7., 8. a 9. ročníka a v každom družstve hralo jedno dievča. Celkovo tak bolo zapojených do akcie 30 žiakov. Dnes sa nehralo o medaily, ale výhra bola jasná - víťazné družstvo bude hrať proti tímu učiteľov.

HALIČSKÝ ŠTOPLÍK

Dňa 24.11.2023 sa konal ďalší ročník recitačnej a výtvarnej súťaže Haličský Štoplík. Žiaci 1. a 2. stupňa predviedli svoj talent, za ktorý boli ocenení. Špeciálnu cenu Matice slovenskej priniesla jej zástupkyňa pani Lörencová. Víťazom gratulujeme a tešíme sa na ďalší ročník.

Nekrológ

19. septembra 2023 sa skončila pozemská púť haličského rodáka a posledného Františka Boreša, organistu vo Veľkom Krtíši.

Pochádzal z bezmála tristoročnej rodiny Borešovcov, v ktorej po richtárovi Franzovi Borešovi (1864) sa stalo krstné meno František akoby rodovým menom.

Nebohý František Boreš sa narodil 23. mája 1934. V kruhu širokej nábožnej rodiny prežil šťastné detstvo, v ktorom najväčším jeho potešením bolo miništrovanie, spojené so spevom. Táto záľuba sa postupne rozvíjala, keď ako gymnazista dostal akordeón. Pri hre na akordeón sa zdokonaľoval aj v doprevádzaní spevu. Neskôr vďaka výbornej znalosti hry na akordeón sa pokúsil hrať aj na organe. Svojou záľubou a usilov-

**Každý deň
niekto prichádza
a niekto odchádza.
Je to kolobeh života.**

František Boreš

nosťou sa nakoniec tak zdokonalil, že sa stal po starohaličskom kantorovi Jánovi Gabašovi kostolným organistom v Haliči.

Potom ako sa so svojou rodinou presťahoval do Veľkého Krtíša, sa naďalej venoval svojej záľube a stal sa veľmi obľúbeným krtíšskym organistom. Bol ním až do svojho požehnaného veku 86 rokov, kedy ho práve pri odchode od organu postihla nehoda, ktorá zabránila ďalej sa venovať jeho najobľúbenejšej činnosti.

Krátke video s nahrávkou hry na organe, ktorým si farníci uctili svojho organistu pri príležitosti jeho 80. narodenín, bude navždy pripomínať citom rozozvučaný organ sprevádzaný príjemným barytónom organistu.

Ite, missa est – Deo gratias (... omša sa skončila – Bohu vďaka)

Anna Borešová

Kým mama pozerala von do tmy, pri kamennom kruhovom múriku zasvietili mačacie oči. Zbadala tie zelené svetielka: - Zase si tu? Chytaj radšej myši! - Akoby to kocúr vycítil. Zmizol. Prešla pohľadom dovnútra, snovala plán: - Zajtra ráno vstaneme zavčasu. Nachystáme si jedlo a pitie...

- Dobre, mami, - skúmavo som na ňu pozrela: - Myslíš, že to zvládneš? - obávala som sa, sem-tam ju hnevalo srdce a aj to dýchanie, najmä v horúčave.

Bolo rozhodnuté. Vyhľadali sme najlepší spoje, aby sme sa čo najskôr dostali vlakom do Lučenca a odtiaľ autobusom na novohradské planiny. Potom peši – a nazad sa uvidí... vždy nejako dorazíme, hoci aj za tmy!

Ráno nás nezobudila ani píla za zámockým plotom, ani uháňajúci vlak pod parkom. Vstali sme za svitania. Slnko sa už dvíhalo spoza cinobanských vrškov. Schystali sme sa raz-dva. Ranným vlakom sme sa dovezli do Lučenca. Bolo sviežo, dvíhali sa hmly, iste bude pekne. Nádražie bolo poloprázdne, do autobusu sme nastúpili len my dve a v poslednej chvíli dobehol zadychčaný dedko s plnými taškami. Pri Telke sa vtrepali dnu mladučké cigánky s kočíkom. Hoci skoro vykotili dieťa, veselo sa smiali. Aj my, lebo chlapec tleskal počernými ručičkami.

V Haliči všetci vystúpili a zopár ženičiek pribudlo. Mama upierala oči na Haličský zámok, ale z neho nebolo veľa vidieť. (Vtedy ešte nebol zrenovovaný.) Výhľad jej zastierali vysokánske stromy. Keď autobus prefičal popri pomníku padlých v prvej svetovej vojne, povzdychla si a spomenula svojho strýka Berciho, ktorý má na ňom vytesané meno. Na ďalšej zastávke na rázcestí Lupoče vystúpila ženička s plátenným batohom. Poriadne ju tlačil k zemi, sťažka ho položila na okraj cesty a oddychovala. Autobus pokračoval do kopca, pomaly odľukoval. Polichno sa blížilo. Mama rozhodla, že vystúpime tam, lebo do Ábelovej chce

Posledný výlet do Ábelovej

ísť tou istou cestou ako pred mnohými rokmi so svojím otcom. Vraj na kopci nad Polichnom nájdeme to miesto, kde sa pred rokmi pri zostupe z Braliec napojili na hradskú do Ábelovej.

Vystúpili sme v Polichne a autobus sa šplhal ďalej na lazy. Trošku som ľutovala, prečo nejdeme až na konečnú, radšej by sme sa mohli túlať po ábelovskom chotári ako terigať v takom teple po hradskej. Ale bolo to mamino prianie, neprotestovala som. Blízko zastávky bol Timravin rodný dom. Preskočili sme nehlboký jarček a zakrádali sa trávnatým chodníčkom rovno k nemu. Nazerali sme do okien niekdajšej fary. Všade bolo pusto, dvorček zarastený burinou, šopa sa rozpadávala, strecha na dome deravá, múry ošarpané... na obnove sa ešte nezačalo pracovať. Mama vošla do spustnutého dvora. Zasnívala sa, hľadiac na rozbité okná: „Tak tu začala písať Timrava svoje prvotiny..." Aj ja som si predstavovala, kde bola kedysi kuchyňa, hostovská, kadiaľ vchádzali dnu a aký mali výhľad z okien. Naozaj impozantný: rovno na štíhly evanjelický kostol, pred ktorým sa majestátne vypínali dve staré lipy. Lenže keď tam mladá Boženka žila, boli to malé lipky, nedávali toľko tieňa.

Teraz, koncom leta, nám dobre padne ich chládky. Ponáhľali sme sa ku kostolu. Opäť sme preskočili vyschnutý jarček. Kostol bol zatvorený. Nikoho nikde, akoby tu zastal život. Mladí sú iste v práci v meste, deti tu tak ako kedysi veľa nieto, starčekovia sa zdržiavajú radšej dnu. Ani pes nezašteká, ani lastovička nezašvitorila. Zrazu zakikírkal kohút a spod plotu sa pretiahlo ryšavé mača. Zvedavo na nás pozeralo, no keď som sa pohla, utieklo. Tak predsa je tu život... Mama sa poberala za mnou, na vyšný koniec. Milá to dedinka ešte aj v súčasnosti, lebedí si v lone prírody, okolo sa rozprestierajú lúky, polička, pasienky, na obzore sa črtajú vršky. Nad zákrutou

cesty na vyvýšenine sa pásli kravy, doliehalo k nám cvendžanie zvoncov.

Čoskoro sa objavila popukaná asfaltka od Tuhára, pokračujúca na Ábelovú. Napojili sme sa na ňu. Hore za Polichnom stále stúpa a prudko sa stočí do 90-stupňového uhla. Došli sme na otvorenú náhornú planinu s krásnym výhľadom na všetky strany. Najmä na blízke, do diaľavy sa tiahnuce Ostrôžky. Ako sme zamyslene napredovali, nehovoriac, iba pozorujúc čaro prírody, z ničoho nič sa objavila pri hradskej vozová cesta schádzajúca z Braliec. Tam sme zastali. (V súčasnosti sem vedie turistická značka, zároveň aj Timravina cestička. Neďaleko na lúke pri lese je zhotovený drevený prístrešok aj ohnisko.)

Pred mnohými rokmi – keď mama schádzala so svojím otcom z Braliec strmými chodníkmi, prťami, nakoniec po vozovej ceste priamo sem, presne na toto miesto – turistických značiek tu ešte nebolo. Napodiv tento močaristý jarček tu bol aj predtým. Opisuje to v *Ábelovskom dome*, ako si s otcom v mokrej tráve čistili zablatené baganče. Mama vtedy chcela navštíviť Timravu a on jej vyhovel: z javorskej chaty nad Budinou putovali až na Ábelovú. Neúnavne kráčali cez budinské a tuhárske lazy, ihličnato-listnaté lesy, cez dobre pohnojené pastviny. Celou cestou nestretli nikoho. Pri prudšom zostupe zo skalnatých Braliec sa napojili na vozovú cestu, ktorá viedla cez smrekový aj bukový les. Nakoniec zišli slnečnými stráňami až k hradskej medzi Polichnom a Ábelovou.

Presne tam, kde sme stáli teraz my. Mama, hľadiac do diaľok, sa rozpaľovala: - Sem sme prišli. - Po chvíli uprela pohľad nižšie: - K tomuto jarčeku... ibaže vtedy v ňom bolo viac vody...

- Naozaj, mami, sem? - pred očami sa mi zjavil obraz mladého starkého v obnosennej koženej bunde s opotrebovaným ruksakom na chrbte... hoci prísny,

v prírode vždy dobrej nálady.

- Hej, moja, pri tomto jarčeku sme si s otcom zložili ruksaky... šúchali sme si ťažké baganče o trávnu, snažili sa ich očistiť od blata. Nešlo to, tak sme si ich zobuli a zoškrabúvali z nich zem aj uväznené skalky. S pôžitkom sme si vystierali zmeravené údy. Potom sa otec vystrel na tom mäkkom pasienku a privrel oči, ne-
dbajúc na vysušené kravské lajná.

- Aj ty? - pousmiala som sa.

- Hej, usadila som sa povedľa. Tichučko, nech si otec trochu zdriemne. Zrazu sa ozval: „Naozaj chceš ísť ta, moja? Je to ešte ďaleko – a tá spara...“ otvoril oči. Veľmi som sa vtedy zľakla, že už nechce ísť ďalej a ja neuvidím Timravu. Po chvíli však stal a uchopil svoj veľký ruksak. Aj ja som radostne vyskočila a tuhšie si pritiahla remence na mojom menšom. Najprv sme kráčali popri hradskej ešte naboso, kým mäkkú trávnu nevystriedala prašná a vysušená burina. Zviazané baganče sa nám hompáľali na pleciah, stárky si popiskovali...

- Viem si to živo predstaviť, mami... ibaže teraz kráčame po ceste my dve už v ľahkých teniskách a len spomíname na tvoju prvú návštevu Ábelovej.

Zmlkli sme. Aj teraz, po mnohých desaťročiach, si tuhšie pritiahla remence už na novom ľahkom ruksaku. Uprela pohľad na asfaltku pred nami. Pohli

sme sa. Po dlhej roviny prišli zákruty. Cesta pred nami sa sem-tam strácala, potom objavila za kopcom, zmizla v dolinke, opäť odkiaľsi vyhúkla. Kľukatila sa do diaľav. Ale už bola oveľa užšia, čoraz tenšia, ako mizla v diaľke. Nenadchlo ma to, ale mama tú diaľku nevnímala. Iba sa rozplývala:

- Nikdy som si nemyslela, že v tomto veku pôjdem ešte peši na Ábelovú... pánbožko ma má asi rád, že mi to umožnil. Tu sa mi aj dobre dýcha...- zhlboka sa nadýchla.

- To určite,- frflala som, - veď stále stúpame.- Pritom som rýchlo uskočila nabok, lebo mama ma vytlačila celkom na okraj cesty a takmer som sa skotúľala do výmoľa.

- Dávaj pozor, - dobrácky ma okríkla a ešte viac pritlačila k okraju. Vôbec nevnímala, že ma vytláča nabok. Nemala som kam uhnúť. Radšej som prešla za ňu.

- Sama sa čudujem... - spomalila a znovu bola vedľa mňa. - Hoci som si odvykla od týchto južných planín, keď som žila severnejšie v Lukavici, tunajšie horúčavy znášam stále dobre.

- Ja už mám dosť, teším sa na tieň aj vodu v dedine,- utierala som si spotené čelo.

- No vidíš, si mladšia, športuješ... a frfleš, - predbehla ma, čo ma potešilo.

- Ale keď to slnko páli ako v lete, - ob-

krútila som si okolo hlavy šatku.

- Už to nie je ďaleko, - povzbudzovala ma mama, hoci normálnejšie by bolo, keby som povzbudzovala ja ju.

S tatočne kráčala ďalej, aj zrýchľovala. Niečo ju ťahalo vpred, za každú cenu. Napodiv nemala problém s dýchaním. Chvilami si stiahla bežovú šiltovku z hlavy a ovievala sa ňou. Keď som ju dobehla, s úškrnom ovievala aj mňa:

- Nepajed' sa, onedlho uvidíme divé čerešne pri hradskej, staré rozkošatené, tam bude iste tieň.

- Len aby... - neverila som, ale v nádeji som zrýchlila. Po roviny sa šlo dobre, videla som zákrutu, nech sme tam čo naj-skôr. Aj kríky, stromy sa črtali pred nami.

Mama bola ako vo vytržení:

- Mám pocit, akoby som tu bola včera, som to isté zvedavé dievča plné túžob a očakávaní... - zastala a chcela sa vydýchať. Videla som, že už zadýchava, iba sa to snažila zatajiť. Opäť sme išli do kopca. Tieň v nedohľadne. - Vieš, to sedemnásť-ročné dievča ma poháňa vpred, cítim sa ním...

- Jasné, mami, rozumiem ti, tomu pocitu... aj mne sa niekedy zdá, keď prídem niekde, kde som dávno nebola, že som opäť malá. Naposledy to bolo na divínskum cintoríne...

- Aha, strom, - prerušila ma natešená mama, keď sme zašli za zákrutu.

Kdeže strom! Akýsi pakrík. Mama sa pod ním usadila a vydýchala, potom chcela, aby som jej rozpovedala svoj príbeh spod divínskych zrúcanín. Teda počúvala ma. Fajn. Aspoň si oddýchne. Na hrboľatej zemi na vysušenej trávě to nebola pohoda, ale ona už privrela oči a tak som nahlas spomínala:

Udiala sa to minulého leta. Boli sme na výlete v Divíne. Stojím pri ómaminom hrobe na starom cimiteri rovno pod rozpadajúcimi sa hradbami. Som sama, zatiaľ čo vnuci vybehli nahor na zrúcaniny. Zrazu som sa ocitla v mojom detstve. Stojí pri mne moja stárka a podáva mi z veľkej kytice jednu margarétku, aby som ju dala óma-

me na hrob. Bolo to dávno, ale pamätám si to veľmi dobre. Keď som položila kvet na žulový kameň, potkla som sa o obrubu hrobu a prekopčila na mäkkú trávu. Starká sa zľakla, ale ja som sa len smiala...

- Čo sa smeješ? - prekvapene ku mne vzhliadla mama.

- No vieš, aj teraz mi je do smiechu. Smiešne som vtedy padala, ale som sa neudrela. A starká sa zľakla a šemotila čosi ako *édes anyám... rettenetes....* aj teraz mi je to smiešne.

- Ale teraz už pokračuj, moja...

- ... *zdvihla som sa z trávy a starká sa upokojila. Položila kvety aj na Nándorov hrob vedľa ómamy. Po chvíli som nedočkavo odbehla na okraj cintorína k chodníčku vedúcemu nahor k hradným zrúcaninám. Uhm, dobre sa na to pamätám, vtedy som mala desať rokov.*

- Mami... - konečne som zväznela, - to dievčatko je už stará mama, ty máš prav-nukov...

- Veru, roky ubehli...- netrpezlivo sa zamrvila. - Ale vráťme sa na ten divínsky cintorín...

- Dobre,- prižmurím oči aj ja, aby som čo najvernejšie opísala minuloročný výlet s vnukmi:

Je koniec augusta. Starý divínsky cintorín...zrúcaniny dávneho hradu... tmavomodré nebo s bielym oblakom v tvare rytiera na koni iba dotvára úchvatný obraz dávnoveku. Vnuci sa rozbehli nahor kamenistým svahom, ja čupím pri ómaminom hrobe. Premýšľam, spomínam. Čas ubieha a konečne vidím hore na kopci tri malé postavičky. Chcem ísť za nimi, ale zmiznú mi z dohľadu. Tak na blízkej lúke natrhám zo pár klinčekov aj margarétky. Veselá kytička sa pekne vyníma na čiernom žulovom kameni. Čoskoro počujem rozjarené detské pokriky. Zaraz precitnem zo spomienok a už sa teším na chladnú vodu v priehrade. Iste aj deti... vtom sa už hrnú dolu zrázom rovno ku mne:

- Naozaj tu leží naša prapraprastará mama? - prekríkujú sa. - Tvoja prastará mama? - Keď uvideli čerstvo natrhane kvet-y v sklenej nádobe, rozbehli sa na lúku.

O chvíľu už žiarila na ómaminom hrobe aj žltá nevelmi vábna kytička. Slnko sa schovalo za oblak, začal pofukovať vietor, vo vzduchu sa majestátne vznášal krahulec. Všetci sme naň hľadeli. Bol to posol z hlbín či z nebies?

Môj zážitok z minulého leta sa mame páčil. Zase ťažšie dýchala, ale bola šťastná a na nič si nesťažovala. Boli sme už veľmi smädné. Potešil ju môj príbeh, vraj nech len naďalej pestujem v deťoch aj vnukoch podobné zážitky. Všetci by sme mali poznať svojich predkov aj kraj, odkiaľ pochádzame.

Pod troškou tieňa sme pookriali. Opäť sme zišli na hradskú a naše nohy už napredovali rýchlejšie. Popri nás sa rozprestierali lúky, pasienky, nad nami sa skveli Ostrôžky so skrytými skalnatými Bralcami. Stále bolo horúco, nikde ani vtáčika-letáčka, ba ani človečika. Počas nášho dlhého putovania prešla okolo nás len jedna dodávka. Cesta nemala konca-kraja. Hoci mama po nej išla ako mladé dievča, nepamätala si, že by to trvalo tak dlho. Uvideli sme aj kamenný míľnik, kde ako dievča odpočívala, aj čerešňu, ktorú pred desiatkami rokov ozobávala. Teraz bola hodne okmášaná vetrom, časom aj nečasom.

Znovu sme stúpali oblúkom na najvyšší bod cesty, odkiaľ už cesta klesala, aby začala ešte viac stúpať. Naskytli sa nám iné pohľady – tentoraz na ábelovské lazy v dialke. Kraj drsnel, boli sme čoraz vyššie. Poriadne sme vysmädli, lebo vodu sme už dávno vypili. Zrazu pred nami začala hradská klesať do sviežeho zeleného uzavretého údolia, kde rástli na malom kopci okrem kríkov aj smrek. Naspodku sa leskla akási voda, objavil sa svieži pasienok. Vyzeralo to povzbudzujúco.

Takmer sme bežali nadol klúkatiacou sa cestou. Lesknúca sa voda bola akási močarina či mláka. Od nej opäť dohora. Ďalšia zákruta, zase do kopca. Dosť strmo, no a keď sme kráčali popri pasienkovej ohrade navrch údolia, objavili sa ábelovské lány, aj ďalšie pasienky a celkom hore už vykúkali strechy domov. Po

poslednej zákrute rovno pred obcou sme sa ešte otočili k vzdalujúcim sa Bralciam, ktoré boli zrazu v chmárach. Akoby sa tamhore čerti ženili! Hádam sa tá čierňava nepriblíži... Zaraz krajina osmutnela a my sme boli rady, že sme poslednou strminou dorazili do cieľa.

Hneď sme zabudli na všetky útrapy. Pri vstupe do Ábelovej vyletel z húštiny dravý vták s veľkým zohnutým zobákom. Splašil sa, keď nás uvidel, no vzápätí vzlietol do výšky a letel smerom k Ostrôžkam. Všimla som si, že mamin nos bol podobný dravcovmu. Aj tie bystré tmavé oči... patrí do tohto kraja!

Dedina zívila pustotou. Kdežeby krčma! Chceli sme sa napiť. Sklamane sme stáli pred jedným novším domom, kde sme zbadali pohyb. Vzápätí buchli dvere a pričapilo sa okno. Pritom vietor nebol, iste tam niekto bol... Stáli sme pred vyschnutým jarčekom, mama sa schovala do sporého tieňa blízkej jablone a pohlila rucksak na trávu. Vtom vyšla z domu starká v čepčeku:

- Kdeže sa tu beriete, ženičky?

- Dobrý deň, tetuška, - podišla mama k bránke.

- Ideme od Polichna, - zakričala som od okraja cesty a vyťahovala prázdnu fľašku z batoha. - Nedali by ste nám trochu vody?

- Studenej, poriadne sme vysmädli...

- pridala sa aj mama. Obe sme podišli k milej červenolícej starkej.

Tvár sa jej rozpálila ešte viac, snažiac sa nám čo najskôr vyhovieť. Ponáhľala sa do domu, utierajúc si ruky do širokej sukne: - Jáááj, práve nám došla, už ide len po kvapkách...

- Ako kedysi, ako sa to často stávalo aj za Timravy, - povzdychla si mama, - ani to sa nezmenilo v tomto kraji,- usmiala sa.

Starká spozornela: - Poznáte to tu... nak sa páči, podťe dnuka... ráno som si nabrala vodu do vedra aj džbánov...

Vošli sme do dvora, pred schodmi do kuchyne boli poukladané papuče. Zháčili sme sa:

- Nie, ďakujeme, nejdeme dnu, máme zaprášené tenisky, - podala som fľašku starkej.

O chvíľu sa vrátila s našou plnou fľašou, ešte jednu menšiu pridala:

- Nak nie sú smädné, autobus ide až o dve hodiny...

- ... ďakujeme, - uchopila mama menšiu fľašku. Keď ju chcela otvoriť, domáca jej zovrela ruku. Ponúkla nám vodu z blízkeho krčaha na okružlom stolčeku so sklenými pohármi. Naliali sme si doplna a mama sa hltavo napila:

- Ako naša hriňovská!- (V Podrečanoch nám nedávno zaviedli vodu hriňovskú spod Poľany.) Keď ju na dúšok vypila, spýtavo sa pozrela na našu hostiteľku: - Môžem ešte?

- Nak si poslúžia, dusno je! - Potom sa ostýchavo spýtala: - Nak sa nehnevajú, ale odkiaľ sú, keď spomínali Timravu a poznajú tento kraj?

- Narodila som sa v Haliči, otec pochádzal z Opatovej, rodinu máme aj v Tomášovciach, tu v Ábelovej som spoznala Timravu...

- ... myslela som, že tu nie ste cudzia... viete, ja som sa sem len privydala, ale žijem tu už dlhé roky. Zvykla som si na tunajších ľudí... tu som už doma,- pohladkala mladého vlčiaka, ktorý sa k nej pripľichtil.

Čas sa krátil, nedočkavo som prešľapovala z nohy na nohu. Musíme ísť, ináč nebude ani cintorín, ani lazy, možno aj autobus nám ujde.

- Ďakujeme pekne, tetuška, ale musíme ísť... - odhodlala som sa prerušiť rozhovor.

Rozlúčili sme sa a gazdina za nami ztvorila bránku. Po chvíli sme už boli pred iným, honosnejším sedliackym domom a mama poznamenala: - Nič sa nezmenilo....ešte aj tento starý dom, čo som v ňom spávala, tu stojí... vidíš? Za týmým oblôčikom.

Pozrela som na maličké okno a uvidela v ňom mladé dievča. Bolo to naozaj, alebo som si len predstavila mladú mamu? Za moment tvár zmizla a ja som zapochybovala: naozaj tam niekto bol? Všade bolo ticho, iba záclonka v odchýlenom okne sa chvela. Ale veď bolo bezvetrie.

Mama pokračovala:

- Aj vtedy bývala dedina cez obed pustá, ani tej vody často nebolo, jarčeky boli vysušené. Príroda vyprahnutá, a keď sa blížila búrka... každý sa tešil, že trochu naprší, studne sa naplnia, príroda zazelená.

Dnes nám hádam nehrozí ani lejak, ani búrka, hoci nad Ostrôžkami to vyzeralo všetelijako. Našťastie chmáry zmizli. Kráčali sme smerom na horný koniec dediny k pasienkom, tam už bolo živšie. Krdeľ cigánskych detí sa hral na tráve s loptou a rozjarene vykrikoval. Všetky behali naboso, boli sporo oblečené. Veselo šantili a dospelých vidieť nebolo. Z kočíka sa pokúšal vyliezť holý chlapec. Bol to rozdiel, v strede dediny pusto, tu na okraji plno života. Chvíľu sme ešte kráčali k vyvýšnine do poľa, kým detský krik zanikol. Mama sa zastavovala, do kopca sa jej už nechcelo. Radšej sa vrátíme a pôjdeme na cintorín k hrobu Timravinej mamičky. Škoda, že aj spisovateľku tu nepochovali.

Nadol do dediny, ale už inou cestou, sme stretli dvoch Ábelovčanov. Jedného vráskavého ujčeka s prázdnyim fúrikom. Nepočul dobre, lebo keď sme sa mu prihovorili, odpovedal od veci. Bol milý a zhovorčivý, ale ani my sme mu nerozumeli, lebo čosi šemotil bezzubými ústami. Dlho nám kýval klobúkom. Tak aj my jemu. Tesne za dedinou na zožltnutej lúke bola sklonená s kosáčikom v ruke ešte zdatná žena – typu Iľe kráľovnej.

K cintorínu viedla cesta rovno od kostoľata a Timravinho domu, mama sa rozpamätávala: - Je to blízko,- zrýchlila, ale vzápätí sa zadychčala a začala kašľať. Došla až po cintorínový plot. Potom zbledla a ja som sa zľakla:

- Zastavme, mami, oddýchni si, - snažila som sa ju aspoň pridržať z jednej strany.

- Nechaj ma, - jemne ma odtisla. Pomaličky došla k cintorínovej bránke. Pozrela na briežok s pomníkmi a náhle poblednutá tvár sa jej na chvíľu rozžiarila: - Pozri tam hore vľavo pri plote, tam je pochovaná Timravina mamička.- Dívala som sa inde, netrpezlivo ma usmernila: -

Nie tam, vyššie pozri. Pri okraji plota je jej pomník... veď si to dobre pamätám, ako mladá žena som tam bola viac ráz. No keď som mala sedemnást rokov a bola som v Ábelovej po prvý raz, stála tam na briežku sivovlasá Timrava vtedy ešte pri skromnom hrobe svojej mamičky... na ten obraz nikdy nezabudnem!

Mama uchopila kľučku železnej bránky, ale nestihla vojsť dnu. Rozkašľala sa, čoraz ťažšie dýchala. Oprela sa o mňa. Zľakla som sa, takéto stavy už mala, ale teraz to prišlo tak náhle. Potisla som teda bránku nohou a viedla mamu pomaličky k najbližšej čistinke. Lavička bola len v briežku, tak sme sa usalašili dolu pod starým agátom. Aspoň takto sme spomínali nielen na tetušku Timravu, ale aj na našich predkov či už opatovsko-ponických, či haličsko-rárošských. Tráva bola mäkučká, nikde nikoho, iba dve oneskorené lastovičky poletovali nad nami. Asi nestihli odletieť so svojím krdľom.

Cintorínom sa rozliehalo ich švitorenie a aj naše hlasy. Mama si oddýchla, pookriala, vypila skoro celú fľašku vody. Bolo jej lepšie, hádam prídeme bez problémov k poslednému autobusu. Po chvíli sa opatrne postavila. Vzala si ruksak, ale fľaša ostala ležať na tráve. Liezol do nej statný roháč. Čierny ako žúzoľ, nebál sa, skúmal...

- No toto, smädný je, vynašiel sa, - pozorovali sme ho.

- Čo teraz? - váhala som. Nepatrí sa tu fľašu nechať. Ani roháča v nej, čo keď už nebude vedieť vyliezť? - zneistela som.

Mama – už za bránkou – čítala moje myšlienky: - No pod' už moja... neboj sa, on si poradí!

Aj my sme si poradili, lebo autobus nám ušiel. Jeden svalovec nás ochotne odviezol až do Haliče. Na autobusovej zastávke sme sa s úľavou dívali už na vzdialené Ostrôžky strácajúce sa v podvečernom súmraku. Mama ožila a šibalsky pozrela na mňa:

- Čo povieš, moja... na budúce narodeniny by to mohli byť Bralce!?

Lucia Žáryová

Vyhliadka pod Vínny vrchom a jeden splnený sen

► Panoramatická mapa ako súčasť vyhliadky pod Vínny vrchom (522 m). Foto: Viktória Hikkerová

Dlhšie nežijem v Haliči, no keď prídem navštíviť rodičov, rada sa vyberiem s otcom na prechádzku niekam do prírody. Posledné roky chodievam so psom skoro denno-denne do okolia Páriša, čo je kopec pod obcou Polichno. Haličanom je táto lokalita aj pomenovanie iste dobre známe. Tento kopec aj s vyznačením nadmorskej výšky 638,74 m som našla v Štátnej mape odvodennej 1:5000 z roku 1980. Niekedy na jar tohto roku ma sem tiež zobral. Auto sme odstavili na lúke naľavo od hlavnej cesty vedúcej do Polichna. Prešli sme lúkou a lesnou cestou sme pokračovali do hory. Po chvíli začala cesta až prudko stúpať a otec mi povedal, že by sme sa ňou dostali na vrchol, ktorý sa volá Vínny. Toto pomenovanie mi nebolo známe, nevedela som, že v okolí máme Vínny vrch. Tak ako Páriš, ani tento nie je uvedený v novších mapách. Doma mi ukázal mapu z roku 1972, kde je zakreslený a nadmorská výška sa udáva 554 m. Cestou sme však už nešli až na samotný vrchol, ešte predtým sme odbočili viac naľavo a vyšliapaným chodníčkom sme sa dostali na okraj lesa. Zastali sme a otec mi vtedy ukázal, že by si želal, aby tu stála vyhliadka. Okolie bolo zarastené, tak som si nevedela celkom dobre predstaviť, či myslí vyhliadkovú vežu, ktorá by sa týčila do výšky, menšiu rozhľadňu, či vyhliadkové miesto a ani to ako by sa tam do relatívne prudkého svahu umiestnila. No keď sa spoza stromov a vytrčajúcich konárov nenápadne otvoril impozantný výhľad na oblasť Ostrôžky, okolité obce - Halič so svojou dominantou, Lupoč, Starú Halič, Maškovú, Lehôtku, či Lučenec a aj na vzdialené pohorie Cerová vrchovina pochopila som, že je to naozaj dobrý nápad a prečo chce, aby sa niečo také zrealizovalo.

Vidieť ako vyzerá blízka krajina z iného pohľadu, lákalo ľudí od nepamäti. Myslím, že aj v tomto prípade platí, že niektoré veci si neuvedomíme, kým ich nevidíme z inej perspektívy. Niektoré zdroje uvádzajú, že týmto bol motivovaný už v 5. storočí pred Kr. filozof Empedokles, keď vyšiel na vrchol sicílskej sopky Etna, v roku 126 po Kr. cisár Hadrián, ktorý chcel z jej najvyššieho bodu pozorovať východ slnka, či v roku 1336 florentský básnik Francesco Petrarca a tak s bratom vystúpil na Mont Ventoux (1 912 m) v južnom Francúzsku. V Európe začali byť rozhľadne, či vyhliadkové veže, ktoré zabezpečili

zlepšenie výhľadov, populárne najmä v druhej polovici 19. storočia. Napríklad Eifelova veža v Paríži (1889), alebo Petřín v Prahe (1891). Na území Slovenska sa už začiatkom 19. storočia opisovali niektoré vrchy ako bájne - povesti o Sitne a jeho rytieroch, o zbojníckej Kráľovej holi, či o Kriváni - dostávali sa tak čoraz viac do vedomia ľudí a vzbudzovali záujem o spoznanie vrchov a výšin. Na našom území je však najstaršou vežou určenou na pozorovanie Vartovka pri Krupine, postavená pred rokom 1564 v období tureckého nebezpečenstva a z dávnej minulosti je známa aj filagória - oddychový domček s výhľadom na okolie - priamo na vrchole Sitna.

Rozhľadne, vyhliadkové veže, vyhliadkové stavby, vyhliadky či „výhľadne“ sa nachádzajú po celom Slovensku na rôznych priestranstvách alebo ako súčasť rôznych areálov a sú buď murované, železobetónové, železné, alebo drevené. Okrem toho, Slovensko je prevažne hornatá krajina a ponúka množstvo miest, z ktorých je pekný výhľad na okolie a tieto miesta sa stali prirodzene akýmiś výhľadovými miestami, prípadne boli v teréne čiastočne upravené pre tento účel. Podľa *Wikipédie* je aktuálny počet stojacich a verejne prístupných rozhľadní na Slovensku 145. Publikácia *Rozhľadne 1. a 2. diel* od vydavateľstva DAJAMA uvádza ich počet 128. Zahrnuté sú v nej všetky významnejšie

► Výstavba vyhliadky pod Vínny vrchom (522 m). Foto: Viktória Hikkerová

rozhľadne postavené do konca roka 2017. Od roku 2021 je dostupná bezplatná mobilná aplikácia slovenských vývojárov firmy BRAIN:IT *Rozhľadni sa*. Ponúka podrobné informácie o turistických rozhľadniach a vyhliadkových vežiach na Slovensku vrátane fotografií, označenia trás so stupňom náročnosti a samozrejmosťou je navigovanie k najbližšiemu parkovisku. Zaradených je tu 190 objektov a veríme, že čoskoro sa tu bude zobrazovať aj vyhliadka pod Vínny vrchom (522 m), nakoľko sme o to administrátorov požiadali. Webové rozhranie je možné si prezrieť na adrese www.rozhliadnisa.sk.

S realizáciou vyhliadky pod Vínny vrchom (522 m) sa začalo na jar 2022, čo si vyžadovalo prípravu projektov a podkladov na stavebné povolenia. Iniciátorom bol Klub slovenských turistov Sokol Halič (ďalej KST Sokol Halič), partnermi sa stali a odbornú a finančnú pomoc poskytli OcÚ Halič - starosta obce Mgr. Alexander Udvardy ml., OcÚ Lupoč - starosta obce Ing. Peter Tejiščák a Mikroregión Novohradské Podzámčie - združenie obcí. Okrem toho boli do prípravy zaangażované ďalšie subjekty a osoby ako Lesy SR - povolenie na stavbu a jej zameranie, Značkársky aktív regiónu Lučenec - turistické značenie, Marek Molnár - fotodokumentácia, RNDr. Jozef Klinda - náčrt a zakreslenie panoramatickej mapy, firma Abracadabra s.r.o. Halič - vyhotovenie panoramatickej mapy, Píla Ondris a Viliam Ďurdík st. - stavebný materiál a jeho opracovanie. So samotnou stavbou vyhliadky sa začalo 11. júla 2023 a počas jedného mesiaca jej bolo venovaných osem až deväť brigád. Aktívne sa ich zúčastňovali členovia aj nečlenovia KST Sokol Halič Štefan Belko, Igor Hikker ml., Marián Hikker, Šimon Hikker, Pavel Jonáš, Igor Kokavec, Ján Neupauer, Peter Ondris, Draho Pavlík, Patrik Pavlík a Jozef Rajprich. Schránku na vrcholovú knihu zhotovil Peter Belko a umelecky ju dotvorila Veronika Belková. Stavba bola dokončená v auguste 2023 a 19. augusta 2023 sa pri príležitosti osláv obce Lupoč, nakoľko sa vyhliadka nachádza v jej katastri, uskutočnil spoločný prvovýstup na vyhliadku.

Som vďačná, že otcovi napadla myšlienka postaviť na danom mieste vyhliadku, že sa ostatní pre ňu nadchli, podporili ju a že sa to KST Sokol Halič a všetkým zainteresovaným podarilo zrealizovať. Turistické vyhliadky nielenže podporujú aktívny oddych v prírode, ale zaujímavé miesta robia atraktívnejšími nielen pre domácich, často sa stanú lákadlom aj pre „cezoľných“. Môžu tak prispieť aj k rozvoju cestovného ruchu v danom regióne. Prajeme si, aby sa vyhliadka stala miestom stretnutí a aktívneho oddychu v prírode hlavne pre obyvateľov okolitých obcí, kde môžu tráviť čas s rodinami, či priateľmi, alebo sa chodiť len tak z inej perspektívy pozeráť na svoj kraj a objavovať jeho krásy. Toto je, zdá sa, v nejakej miere zakorenené v každom z nás.

Dana Chalupeková a Viktória Hikkerová

Haličský zlatý poklad

Haličský zlatý poklad objavil na panstve Forgáčovcov mladý archeológ a vysokoškolský učiteľ **Jozef Hampel** (*10.11.1849 Pešt - †25.3.1913 Budapešť) počas bádania v Novohrade. Nález pozostáva zo 46 cm dlhého náhrdelníka (15,59 g) a štyroch náušníc o hmotnosti 7,3 až 7,8 g. Tieto šperky predal Árminovi C. Redlichovi, vlastníkovi klenotníctva a starožitníctva na Doroty ulici č. 11 v Budapešti, od ktorého ich v roku 1878 kúpilo Maďarské národné múzeum (MNM). Po 30 rokoch Hampel, už ako člen Maďarskej akadémie vied, oddelene spomenul šperky vo svojej trojzväzkovej knihe *Altertümer des frühen Mittelalters in Ungarn* (Braunschweig, 1905). Spolupatričnosť náhrdelníka a náušníc zistila až archeologička múzea Ilona Kovrig (*20.7.1912 Arad - †19.10.2007 Budapešť), odborníčka na historické klenoty a pobyt Avarov v Panónii (568-822). So zameraním na Novohrad poklad opisuje aj jej kolegyňa Eva Garam (*Folia Archaeologica* XXXI./1980 Budapešť s. 172). Poklad pochádza z Byzancie, obdobne ako zlaté a strieborné nálezy zo Želoviec

a Zemianskeho Vrbovoku (7.5.1937) v susednom Honte. V prvom rade má historickú a umeleckú hodnotu. Súvisí s príchodom nomádskych Avarov do Karpatskej kotliny a vytvorením Bajanovho kaganátu Avaria. Po dobytí budínskeho Sirmia v roku 582 Avari rozšírili svoju ríšu na sever k Dunaju a do Poipia, kde narazili na slovanskú Samovu ríšu (623-658). Birituálne slovansko-avarské pohrebiská sa našli aj na jej periférii v širšom okolí Haliče. Kaganát na prelome 6.-7. storočia síce vytvoril bariéru medzi severnými a južnými Slovanmi, ale mal úzke styky s Byzanciou, známou zhotovovaním a obľubou takýchto typických šperkov. Začiatkom 7. storočia a v následnom Avarskom období ich na územie Slovenska prinášali okrem Avarov aj kupci. Po zániku Avarskej ríše sa užšie kontakty s Byzanciou obnovili po vzniku Nitrianskeho kniežatstva a Veľkomoravskej ríše, najmä po príchode vierozvestov sv. Cyrila a sv. Metoda a vytvorení Svätoplukovho kráľovstva.

Dr. Jozef Klinda

Envirokabinet Halič, 2023

Povešť o láske a osude

Františka V. Forgáča

(Družstevník, časopis slovenských zamestnaneckých družstiev, Žilina, roč. II/1940 č. 7-8)

Bukové lesy budatínskeho panstva horeli v zlatisto-krvavej žiare. Šum a záplava jesene rozhostili sa slovenským krajom ... Zvädnuté lístie poletúvalo na perutiach vánku sem i tam, stlačilo si teplé lôžko v úbočiach a rozspievalo sa smutne o mrazivom príchode zimných dní ...

Malé roličky poskrývané po rozľahlých kopcoch ožili opäť hlasmi včasných žencov a kopáčov. Bystrá Kysuca predierala sa hadovite širokým korytom skalnatých dolín a ponáhľala sa úchytom do chladného náručia zradného Váhu ... Vlny zašpliechali, keď spenenou hladinou rieky leteli o závod plte liptovských pltníkov, ktorí sa veľmi obratne vyhli dravým prúdom a krútnavám ...

Slnko utiahlo sa za závoj počerných oblakov. Od Považia blížila sa búrka. Rachtot hromov ozýval sa stále bližšie a križujúce blesky ožarovali ovzdušie. Bič vetra poháňal ťažké chmáry nízko nad končiarimi. Šelestiace stromy nakláňali svoje obrovské koruny ... Poddaní pracovali od svitu na panskom, keď zrazu zahlaholil poludňajší zvon ... Už prvé kvapky dažďa dopadli na Budatín ... Čulý zhon a po-

plach zahryzol sa do každého kúta. Ľudia i pandúri bežali ozlomkrky do svojich príbytkov... Prudká víchrica a krupobitie narobili mnoho škody. Brehy nestačili pojať nevšedný príval vôd! Každý si ratoval svoje! Niekoľko ženičiek v zámockej kaplnke odriekalo vrúcne modlitby so starým mníchom ... A božie dopustenie pomaly prestávalo i dúha objavila sa nad krajom ...

Stará Líšková zalomcovala rukami a žalostne vzdychala: „Ach, celý svet sa brodí po uši v bahne hriechov, počnúc pánmi, ktorí na Boha veru málo myslia ... beda! ... Sme všetci hriešni, a preto musela prísť kára (skaza) na zem, lebo veď náš Otec nebeský nie je náhlivý, ale pamätlivý!“ □ Tento deň skoro zázračne zmenil ustrašených občanov ... Šedivý páter ohnivými slovami zapaloval iskru nepatrnej lásky v srdciach prítomných k Bohu i blížnemu a pri svätej spovedi očistil ich hriechom pošpinené duše ...

Strážna veža, zdobená kamenným cimburím, pyšne sa pnela do výšky, akoby ostrážite bdela a hľadela divnými očami oblokov do stratených diaľok ... Hustý park plný vzácnych stromov, ktoré si Suňogovci (Szunyog), teda Komárovci z Jesenice, páni chýrneho Budatína, podonášali z ciest a bitiek, lemoval vôkol bielisté múry ... Hlboká priekopa, počas nepokojov naplnená vodou, chránila bočný prístup k pevnostiam, strieľňam a baštám. Zámok bol vtedy zo všetkých strán zabezpečený pred vpádom ľstivého nepriateľa!

V každodennej robote sa časy neúprosne míňali ... I sniežik zabelel sa v zimnej pohádke a čerstvý mráz maľoval ľadové kvety na sklené tabule zámku. Severák zavýjal, sťa hladné vlčisko a silnými plecami opieral sa do drevených, učepeňných chalúpok a kostnatých stromov ... Len odporné krákanie dotieravých vrán prenikalo pustotou

a mŕtvym tichom ... !

Spanilá Katarína, dcéra zámockého pána Gašpara Suňoga, práve niečo pri obloku vyšivala. Niekedy zahľadela sa do siných diaľok, ako by spomínala. Do myšlienok vkrádal sa jej obraz milovaného Forgáča z Haliče ... Ach, tak sladko jej bolo u srdca! Myslela naňho dňom i nocou ...! Často zrakom pozorovala brod cez rieku a čakala, či sa snáď náhodou neobjaví na druhom brehu na vranom koni ... Lež darmo čakala ... nadarmo! I ľady sa rozpustili, i sniežik zmizol z lesných stráňav a nový život s úsmevom jari zaihrál prírodou... Sťahované vtáčence doleteli z južných krajov. Slnko hladilo kvetom hýriace sady... !

Zámocký záhradník Peter usilovne upravoval záhony, chodníky a presádzal ozdobné kríky, zvláštne ruže - darované tajne na pamiatku Kataríny mladým Forgáčom...

Máj vkrádal sa do srdca ... I Katarínu zachytil mocným citom do sladkých osídliel ľúbosti! Ale čo mala chudera robiť? Zatvrdnutý otec nechcel ani len počuť o švárnom Forgáčovi a núkal jej nafúkaného Jakušiča z Vršatca. Kalich horkého utrpenia Kataríny bol tým dovŕšený! Stále cítila za sebou odporňý tieň a smiech Jakušičov, ktorý ju hnal do zúfalstva! Unikala spred očí zvedavcov, aby sa mohla hviezdám vyžalovať za ve-

černého šera ... Slané slzy kanuli jej neraz po zarudlých lícach ... Tôňa stromov, hrobové ticho, krása kvetov, krvavé ruže skryté v ústraní □ to jej poskytovalo aspoň omrvinku útechy v bezodnom smútku a žiali.

Okolité pání a zemanía vracali sa práve z poľovačky ... Hlas lesných rohov miesil sa s brechotom psov. Do nádvoría pricválalo mnoho jazdcov i honcov a rozpútala sa veľká hostina ... Čelaď vygúľala vínne sudy z pivníc a kuchári donášali na strieborných miskách tie najlepšie jedlá ... Pri tejto slávnostnej príležitosti podpíty otec zasnúbil Katarínu s dotieravým Jakušičom ... Úbohá panna nechápavo zahľadela sa do vážnej tváre otca, ktorému sa ani len brva nepohla ... I zatočil sa svet s ňou a bezvládne klesla k jeho nohám. Darmo chcela obmäkčiť jeho kamenné srdce □ zľutovanie však nenašla! Vystretým náručím a plačlivo oznámila otcovi, že ona už svoje srdce dávno darovala mladému Forgáčovi.

„Preč, choď mi preč z očí! Vy jednáte za mojím chrbtom? Ja vám dám! Dva dni máš na rozmyslenie ... Tras sa od môjho hnevu!“ □ vyce-

dil medzi zožltnutými zubami Suňog ...

V pijatike, speve a hudbe zabudlo sa aj na túto trápnu prírodu!

Tretieho dňa dal budatínsky pán zavolať Katarínu ... Tu ona pred očami všetkých opäť vyznala horúcu lásku k Forgáčovi, za ktorého rada obetuje vlastné šťastie i život ... Rozhnevaný otec rozkázal ju okamžite zamurovať do nevelkého výklenku pod strážnou vežou a manželku, ktorá nadŕžala milencom, tiež uvrhol do tmavého žalára ... Sám pobral sa s družinou na niekoľkodennú poľovačku medveďov do vzdialených poľských lesov ... Keď lovci zmizli z dohľadu, vyrazil zo zámku jazdec so správou o príhode a uháňal šialene smerom ku Strečnu a ďalej Turcom k Haliči ...

Na tretí deň preplávali na plti zbrojnoši s Fraňom Forgáčom a náhlým útokom premohli strážu, posádku i vyslobodiac takto zamurovanú nevestu, ušli na svoj hrad ... Len zmätok zostal v zámku, ako stopy po smelých návštevníkoch ... Hajdúsi pobehávali nádvorím. Tento husársky kúsok rozhneval najviac, pravda, zámockého pána a vršateckého Jakušiča, ktorý pohanenie a pokorenie odhodlal sa zmyť soko- vou krvou ...

Na priestranných lúkach pod Haličským hradom vyzval únoscu k verejnému súboju ... Lstivým zásahom smrteľne zranil Forgáča, ktorý sa o chvíľu rozlúčil s pozemským rajom v objatí

milovanej manželky ... A čo osudom prenasledovaná krásna Katarína? Musela sa zmieriť so všetkým i s vôľou bezcitného otca!

Zanedlho ozýval sa Budatín znova veselým spevom svadobníkov. Nešťastná nevesta vysedávala i naďalej pri obluku a zrakom blúdila v tie strany, kde snil večný sen milý Forgáč. Srdce jej krvácalo od veľkého bóľu! Na prvú lásku nezabúdala ani na pochmúrnom, v hlbokých lesoch zastrčenom Vršatci.

A čo sa nestalo?! Hoci všetko bolo v plnom rozkvetepozdného jara □ voňavé ruže okolo kamennej lavičky v parku, kde vysedávala a zabúdala na žiale mladá panna, začali razom akoby zázračne vädnúť a opŕchať ... Povrávalo sa, že vraj miesto rannej rosy zaperlila sa na ich lupeňoch červená krv ranených srdc nešťastných milencov. Chýr o tomto zázraku niesol sa rýchle krajinami a dostal sa do kráľových uší.

Na chodbe Budatínskeho zámku aj dnes možno po- badať zvláštny výklenok komôrky, o ktorej ľud v povestiach povráva, že tam bola zamurovaná drahá Katarína ... Na tom mieste je vykresaný do hrubej steny šľachtický erb rodu Suňogovcov, a to: štyrmi hviezdami obklopený pancierový rytier na vzpínajúcom sa koni.

Po ružových záhonoch niet, pravda, ani stopy, lebo park je zanedbaný a pustý ... ! Od tých čias prevládalo sa dodnes niekoľko storočí, a len miestna povesť traduje sa v ľudovom podaní ... !

Poznámka:

František V. Forgách (*cca 1620 – †23.6.1647), dosiahnutý a prebodnutý Jánom Jakušičom z Vršatca počas únosu milovanej Kataríny Súňogovej asi pri Pruskom, bol synom manželov Ester Bošániovej a Mikuláša VII. Forgácha (1586 – 14.9.1635 Bratislava, poch. Trnava), a tak ako jeho otec kráľovským komorníkom, rytierom zlatej ostrohy, od roku 1635 dedičným tekovským županom a kapitánom Sečanského hradu (dnes Szécsény v Maďarsku neďaleko Haliče na ľavom brehu Ipľa). Rodové línie - Haličská a Sečanská - sú odvodené od Petra I. Forgácha (okolo 1370 – 1440) cez jeho vnuka – nitrianskeho župana Gregora I. Forgácha (1464-1514) a jeho manželky Žofie Dobó. Jeho pravnukom bol palatín Žigmund II. Forgách (1559-1621), ktorý si vyženil a zdedil aj Lučenecké panstvo s poškodenou Jiskrovou hradnou pevnosťou, ktorú dal v roku 1612 renesančne opraviť ako nové sídlo Forgáchovcov.

*Eds. Anna Klindová
a RNDr. Jozef Klinda*

Envirokabinet Halič, 2023

Timko – Timrava – Ponická

V Haličskom okrese prebývali a tvorili pred viac než 100 rokmi dvaja z najvýznamnejších slovenských vidieckych spisovateľov – Timko a Timrava. Prekročili nielen jeho hranice, ale aj župy a kraja. Natrvalo sa zapísali do slovenskej literatúry – dláždili cestu ďalším literátom. Avšak, kým **Božena Slančíková - Timrava** (*2.10.1867 Polichno – †27.11.1951 Lučenec) sa dožila náležitej úcty, staršieho **Antona Emanuela Timka – Perohryza** (*27.6.1843 Selce – †10.3.1903 Podkriváň) sa z histórie dvakrát pokúsili úplne vymazať. Najskôr hneď po smrti za Rakúsko-Uhorska, keď jeho rukopisy a publikácie ako „panslávske“ prikázali rodine maďarskí šovinisti v Divény-Oroszi (Divínskej Rusave - Trhanovej, od roku 1927 v Podkriváňi) pred školou pri Krivánskom potoku verejne spáliť. Po Druhej svetovej vojne pre zmenu československá štátna propaganda a cenzúra celú Timkovu literárnu pozostalosť, publikovanú pod desiatkou pseudonymov, označila za antibolševickú a klérofašistickú. Nariačili jej likvidáciu v knižniciach a Timka vymazali z lexikónov i učebníc. Neuvedomovali si, že svet na prelome 19.-20. storočia netušil, že vypukne Prvá svetová vojna, zaniknú monarchie v Rusku, Nemecku i Rakúsko-Uhorsku,...; nemohol ani len počuť mená Lenin, Stalin, Churchill, Roosevelt, Mussolini, Hitler,... Ľudia nepoznali slová bolševik a fašizmus. Slovenský ľud žil Habsburskej monarchii, ctil so Hospodina, cisára pána s manželkou Sissi, sv. Štefana kráľa a učeníkov – vierozvestov sv. Cyrila a sv. Metoda. Modlil sa k Panne Márii a k jej synovi za zbavenie utrpenia a všetkého zlého, za lepšiu života a národnú slobodu na veky vekov. Po prvej likvidácii originálov Timkových diel (tie sa zachovali v tlačenej forme zásluhou amerických Slovákov najmä za oceánom v Harvardovej knižnici/ Harvard Library) si noví mocipáni neoverili, že po-

čas prvej ČSR a jeho prvej rehabilitácii (20 rokov po smrti) podľa požiadaviek mecenášov a vydavateľov v druhých a tretích vydaniach Timkových kníh redaktori upravili („politicky zaktualizovali“) jeho pôvodné texty. Napríklad cára nahradili Trockým, cárske vojaky bolševikmi, ktorí na Timkovu „poveternú plť“ strieľali a dokonca vyslali lietadlá (zavádzajúca obrazotvornosť a servilnosť redaktorov miestami prekročila Timkovu fantáziu). To spôsobilo znova „oheň na streche“ a animozitu (tentoraz Slovákov) voči nevinnému Timkovi. Začlenili ho paradoxne do skupiny niektorých predvojnových spisovateľov, literátov prvej Slovenskej republiky a povojnových spisovateľov obvinených z „buržoázneho nacionalizmu“ so zákazom publikovať. Aj keď Timka označovali za polyhistora, zrejme by tomuto obvineniu nerozumel a s takým zákazom nesúhlasil. Okrem toho s „hádzaním polien literátom pod nohy“ mal bohaté skúsenosti, napriek tomu, že bol „hornouhorský patriot“ ako Ľudovít Štúr, jeho bratia a prívrženci, ktorí nikdy neupierali Maďarom ich materinský jazyk. Dokonca 35 rokov po smrti sa na južnom Slovensku, pričlenenom k Maďarsku (teda aj v Haliči a časti Novohradu), stal opätovne tradične až automaticky „personou non grata“ (nežiadúcou osobou). Paradoxne v obnovennej ČSR na základe demagógie a neznalosti Timkovho života a jeho bohatej originálnej všestrannej literárnej tvorby rôzneho žánru (doteraz zistených 747 titulov), publikovanej v 19. storočí (aj počas silnejúcej maďarizácie súbežne s dielami Kalinčiaka, Vajanského, Hurbana, Zechentera-Laskomerského, Dobšinského, Krčméryho,...) ho vyškrtli z učebníc a vyradili z knižníc. Akosi zabudla na neho aj Matica slovenská. Nebyť Slovenskej národnej knižnice, ako aj niektorých publicistov, literárnych historikov a v ostatnej dobe scifistov, jeho meno, prevažne skrývané za pseudony-

mami, by sa zo slovenských dejín vytratilo. Jeho prezývku Perohryz po literárnom hrdinovi (učiteľovi - cestovateľovi) z fantastickej literatúry by nepoznal už asi nikto, ak by ju náhodou počul, tak určite nesprávne pochopil a interpretoval.

Timrava začala písať koncom 19. storočia, keď Timko už končil po 27 rokoch redigovanie Nowého a Starého Wlas-tivedného kalendára pre renomovaných banskobystrických vydavateľov a tlačiarov Macholdovcov. Vtedy už bol autorom desiatok knížiek a stoviek príspevkov v periodikách. Timrava do roka 1896 publikovala len v periodikách (debutovala v roku 1893 krátkou prózou „Za koho ísť? a zachovalo sa jedno číslo jej rukopisného časopisu Ratolesť s poviedkou „Na vrchoch“). Napriek vekovému rozdielu 24 rokov sa údajne poznali, lebo Timkovci chodievali cez prázdniny z Podkriváňa občas cez Ostrôžky, Ábelovú a Polichno k rodine do Haliče (Timkova manželka Paulína Lipcsey de Vilke a ich dcéra Barbora boli haličské rodáčky). Keby nie, aj tak mali Timko a Timrava veľa spoločného. Obaja poznali spôsob života, myslenia a názory dedičanov, ich radosti, starosti i hriechy. Obe obce na polceste boli pravidelnou zastávkou. Timko v Národných piesňach publikoval pieseň Ábelovská Dorka a tak ako Timrava do Novohradských vrchov (Ostrôžok) situoval viaceré poviedky.

Kým Timkov otec bol učiteľ, ktorý chcel mať zo syna farára, Timra-
vin otec bol farár, ktorý viedol dcéru k učiteľstvu. Obaja chodili do školy v Banskej Bystrici, kde Timko vyštudoval gymnázium a učiteľský ústav, Timrava meštianku. Obaja najskôr začali publikovať v periodikách, v mladosti skúšali žiť na viacerých miestach (Timko v Radvani, Veľkej nad Ipľom, Bystrej, Kline na Orave; Timrava v Martine, Dolnom Kubíne). Obaja písali prevažne poviedky, ako redaktori a publicisti aj inú kratšiu prózu,

**BOŽENA
SLANČIKOVÁ
- TIMRAVA**

**ANTON EMANUEL
TIMKO
- PEROHRYZ**

**HANA MARTA
PONICKÁ**

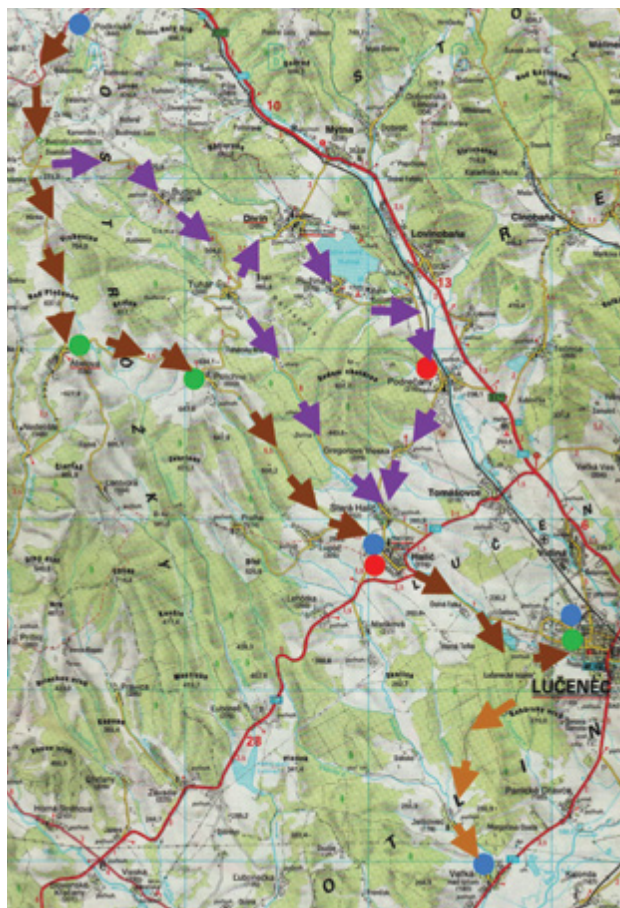
Lučenec

Podkriváň

Halič

Hlavná trasa a vedľajšie variantné - 3 doplnkové trasy ►

nezriedka venovanú detským čitateľom. Obaja poznali a milovali Halič pod Novohradskými vrchmi (Ostrôžkami) – bránu do Lučeneckej kotliny, Lučenca a ďalej za hranice Novohradu. Obaja písali poéziu i divadelné hry, ale presadili sa hlavne svojou prózou z vidieckeho prostredia, z ktorého Timko vo svojej fantázii prevtelený do postavy Perohryza ulietal ďaleko za hranice Uhorska, za čo ho nazvali „Slovenský Jules Verne“. V prvom rade však námety čerpali zo života slovenských dedinčanov v Novohrade, ale ich knižky a príspevky obľubovali aj v iných župách na Slovensku. Z Timravíných 31 poviedok a noviel už jedna z ich prvých parciálnych zbierok nesie názov „*Novohradská dedina*“. Aj keď vyrastali v rodinách slovenských intelektuálov, nevyhýbali sa poľnohospodárskym prácam; skôr naopak – bez práce pod slnkom na poli, v záhradách a sadoch si svoj život nedokázali predstaviť. Obom sa po ich smrti odovdčail zakladateľ slovenského sochárstva Fraňo Štefunko svojimi dielami na hrobch – Timkovi pamätníkom

v Podkriváni a Timrave bustou v Lučenci. Toto mesto im vyjadrilo uznanie – pomenovalo po nich ulice. Pribudla k nim aj ulica **Hany Ponickej** (*15.7.1922 Halič – †21.8.2007 Banská Bystrica, pochovaná v Haliči) – novohradskej spisovateľky a prekladateľky tretej generácie. Od Timka mladšej o 80 rokov a od Timravy o 55 rokov. Debutovala knižkou o jej spisovateľskom vzore a vzťahu k Tete Slančíkovej, ktorú si obľúbila. Netajila sa tým a obdivom k nej. Nazvala ju „Ábelovský dom“ (1959). Pri jednom z našich rozhovorov o literatúre v Haliči mi povedala: „Takých ľudí ako boli v Novohrade Timrava a Timko si musíme čítať a oboznamovať hlavne mládež s ich neľahkým životom a tvorbou. Veď oni otvárali dvere slovenčine a slovenskej literatúre do 20. storočia. Nielen v našom kraji, ale na celom Slovensku.“ Hana Márta Ponická sa svojim dielom a postojmi zaradila medzi ich nasledovníkov, ktorí už otvárali „brány slovenskej kultúry“ do 21. storočia.

Kým po Timrave pomenovali v Lučenci gymnázium a po Ponickej v Haliči základ-

nú školu, v Podkriváni škola zanikla a v jej budove v roku 2022 zatvorili aj škôlku. Detí ubudlo, dedina zostarla. Na zriadenie Timkovej pamätnej izby v starej škole a príslušnom učiteľskom byte zatiaľ obec, okres, kraj a Slovensko nevypracovali žiadny projekt a nevyčlenili žiadne financie. Pritom MK SR, BBSK a OOCR by takýto projekt určite podporili. Možno to doteraz nikoho nenapadlo a opustená budova čochvíľa začne chátrať. Akosi sme zabudli, že v prvej ČSR usporiadali na Timkovu počesť v Lučenci celoslovenskú konferenciu a z mesta do Podkriváňa k Timkovej škole a jeho pomníku dokonca vypravili osobitný vlak plný hostí z celého Slovenska. Na školu pritom pripievili pamätnú tabuľu (ďalšiu odkryli až v roku 2022 na Timkovom predchádzajúcom pôsobisku – starej škole v Haliči).

Dnes sme presadli do áut, na motocykle a bicykle. Od Timkovho náhrobného pamätníka a školy cez Ostrôžky (popri pamiatkach Timravy v Ábelovej a Polichne s náučným chodníkom a na vstupe do Luče- ►

► neckej kotliny popri hrobe a pamätníku Hany Ponickej, vedľa s haličskou Timkovou starou školou s pamätnou tabuľou) a za strážnym domčekom v Haliči sa po ceste alebo cyklotrase dokážeme pomerne rýchlo dostať na Lučenecký cintorín k hrobu Timravy (aj spisovateľa Kolomana Banšela a Štúrovej sestry Karolíny). Cesty a cyklotrasy prevažne po spádniciach sú dosť kvalitné a ich dĺžka z Podkriváňa po Lučenec nepresahuje 35 km. Umožňujú spoznať aj novohradskú krajinu – na jar so zakvitnutými stromami, v lete s vôňou polí, lúk a strání a na jeseň hýriacu farbami padajúceho lístia. Pri nepriaznivom počasí alebo počas letných horúčav si ju môžeme skrátiť popri

Budinskom pamätnom lese a skalnatej Jánošíkovej skrýši cez Budinskú skalnú bránu a Tuhár do Divína a k vodnej nádrži Ružiná, odkiaľ sa spodkom cez Podrečany s kaštieľom Ponických tiež dostaneme do Haliče a Lučenca. Celkove túto trasu z Podkriváňa cez Halič do Lučenca môžeme smelo nazvať **NOVOHRADSKÁ LITERÁRNA PÚŤ (CESTA)**. Nielen milovníci nordic walkingu, športovej chôdze alebo bežci na dlhšie trate ju alebo jej časť môžu bez väčšej námahy prejsť v priebehu dňa aj na vlastných nohách (pešo). Ako „literárnu turistickú tridsiatku“ ju môžeme označiť po uvedených spisovateľoch skratkou TI-TI-PO resp. TI-PO-TI podľa toho, ktorý variant cesty si

cez Ostrôžky vyberieme. Turistické výlety mládeže alebo dôchodcov autobusom z opačného východiskového bodu - spravidla z Lučenca - ich možno bez problémov absolvovať ako okruh. Z východiska Podkriváň nás na konci obidvoch alternatív privíta Halič a popri vodnej nádrži Ľadovo, lesoparku a parku Lučenec. Ale pozor, za Podkriváňom dole z Ostrôžok to pre všetkých na kolesách ide rýchle a s adrenalínom to nepreháňajte. Sústreďte sa radšej na krásy, hodnoty a spisovateľov nášho Novohradského kraja.

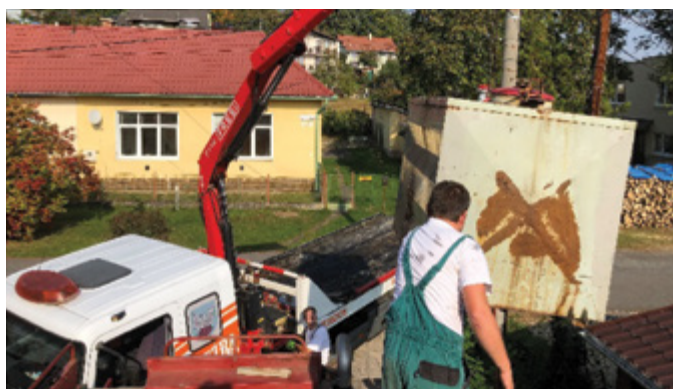
RNDr. Jozef Klinda

Haličský vlastivedný spolok
Galch a Envirokabinet Halič

Dobrovoľný hasičský zbor

Napriek tomu, že už letu odzvonilo a súťažné kopačky sme odložili na zimný spánok do poličky, sa snažíme byť aj naďalej činnými. DHZ Halič má na konte účasť na mnohých zásahoch pri požiari či páde stromu na cestnú komunikáciu. Na jeseň, keď nastalo obdobie dažďov, sme boli povolaní na pomoc ľuďom na Telku, kde sme pomáhali odčerpávať značné množstvo vody pritekajúcej z poľa. S odstupom času sme hasili požiar garáže rodinného domu v Haliči. Následne sme boli povolaní na výjazd aj do ďalšej obce Lehôtka, tiež

k požiariu. Okrem hasenia sme boli vyslaní operačným strediskom aj na odpratanie stromov z cesty a to hneď trikrát počas jednej noci.

V poslednom období sa činní členovia DHZ Halič venujú rozsiahlej renovácii cisterny. Cieľom renovácie je výmena starej nádrže na vodu a opraviť všetky nedostatky, aby bolo vozidlo naplno pripravené pomáhať obci a jej občanom.

Na jeseň sa súťaží zúčastňovali detské družstvá. V kategórii plameň nás reprezentovali dievčatá a my sme na ne všetci veľmi hrdí a samozrejme aj na ich trénera.

Aktív klubov v rámci ObfZ Lučenec bol dňa 14. decembra 2023 v reštaurácii Prameň, kde bola uzavretá jesenná časť súťaží za obdobie jesene 2023. Vo všetkých mužstvách našej TJ od prípravy U 09, U11, U 15 žiaci až po mužov, nastal posun k lepšiemu. Aj v otázke trénerov sa snažíme posunúť a vylepšiť ich kvalitu a využívať aj zdvojenosť trénerov pri mládežníckych mužstvách. Čo nás mrzí, že v rámci okresu nefunguje, hoci nám to bolo predbežne sľúbené, súťaž U13 alebo U17. Naša TJ má prihlásených pre nový ročník družstvá U09, U11, U15 a mužov. Za našu TJ sa aktívne zúčastnili Jozef Katrušík a Ján Vyletel, ktorí si zároveň prevzali od zväzu ocenenie. Okrem toho po uzavretí týchto HZ sme mali dňa 16. decembra v malej sále OcÚ koncoročné posedenie všetkých zainteresovaných - či už hráčov Áčka, realizačných tímov, trénerov, výboru TJ, usporiadateľov ako aj podnikateľov, zástupcov obce, atď. kde sme si v družnej debate chceli spoločne v predvianočnej nálade uzavrieť predošlú jeseň, ako aj informovať čo bude nasledovať cez zimu. Aká bude príprava, kto do mužstva pribudne a podobne. Aj o tejto akcii budeme informovať potom na jar 2024.

Keď by sme mali hodnotiť jesennú časť, tak to urobíme postupne. Pri U09 a mladších tam máme dvoch tré-

nerov, a to Marcel Lukáč a Kristián Fajčík, ktorí si plnia s benjamíncami svoje povinnosti uspokojivo. U09 v jeseni bola na dvoch výborne zorganizovaných turnajoch a to vo Filakove a potom u nás v Haliči. Oba turnaje pre nás dopadli dobre. U09 skončila po jesennej časti súťaže na 2. mieste za Filakovom. Okrem toho ešte aj pri základnej škole funguje futbalový krúžok, o ktorý sa stará pán učiteľ Kristián Fajčík. Tu hodnotíme činnosť ako dobrú. U11 nám prevzali na začiatku jesene dvaja noví tréneri a to Tibor Nagy a Adrian Ľalík (obaja hráči nášho A mužstva). Tiež si myslíme, že sa celkom chytí, aj keď niekedy to aj oni majú ťažké, lebo v prvom rade si musia plniť svoje pracovné povinnosti. Ale veríme, že sa to časom ustáli a U11 bude podávať dobré výkony aj na jar 2024 počas

jesene. V jesennej časti súťaže z 12 mužstiev skončili na peknom 2. mieste za FTC Filakovom. Tiež sa zúčastnili silného medzinárodného turnaja v Lučenci - v hale na Fándlyho ulici, kde síce skončili na 8. mieste z desiat účastníkov, ale v oklieštenej zostave podali pekné výkony. Žiakov U15 sa dobre ujal tréner Dominik Gálik, ktorý si v priebehu súťaže aj stihol urobiť trénerské skúšky a obhájil licenciu C. Gratulujeme. Tu mu vypomáhal Janko Vyletel a ako nám sľúbil J. Vyletel, že by ešte chcel vypomôcť aj na jar 2024. Alex Kička aj s Dominikom Gálikom zháňajú ešte jedného trénera ku mužstvu a veríme, že im to vyjde. Trénovanosť mužstva je dobrá aj keď vekovo máme skoro najmladšie mužstvo v súťaži. Preto veríme, že po dobrej zimnej príprave na jar prídu ešte lepšie výsledky

ako v jeseň. U15 žiaci v súťaži s 10 účastníkmi skončili na 7. mieste.

Výbor TJ Slovan Halič mal za druhý polrok 17 zasadnutí. Zasadal pravidelne každý utorok v čase od 17,00 hodiny v priestoroch areálu TJ. Výbor TJ pracoval v nezmenenej zostave ako to bolo na jar 2023. Zo zasadnutí sa robia zápisy, ktoré sú evidované u tajomníka TJ Slovan Halič. Ako ste mali možnosť postrehnúť naši milí fanúšikovia konečne nám bola dovezená a inštalovaná v mesiaci november tribúna pre cca 126 divákov. Veríme, že nám to finančná situácia dovolí a bude na jar 2024 táto tribúna aj prekrytá. Veď v roku 2024 bude 105. výročie od založenia futbalu v Haliči. Všetci veríme ako aj dúfame, že TJ Slovan Halič v budúcom ►

Foto Vladimír Kička

Zľava horný rad: A. Kička (asistent trénera), M. Čonka, P. Čudovský, J. Melich, T. Nagy, A. Huszár(Br.), J. Borovec (C), D. Melich, P. Kováč, P. Pročko (zdravotník), B. Rác (asistent trénera), F. Válek (fyzioterapeut).

Predný rad zľava: A. Ľalík, decko?, R. Olšiak, D. Lipták, D. Gracza, R. Becáni, O. Berky, M. Kajtor, E. Lavrík, M. Fridrich (kouč tohto zápasu za Pajčiho). Poznámka: tréner Pajči Matúška chýbal. Mal povinnosti pri LM futbalu v Taliansku (Mimel LC).

► roku t. j. pri 105. výročí zabojuje o postup u mužov o vyššiu súťaž. Bolo by to po prvýkrát, ak by to vyšlo, že Halič by hrala vyššiu ligu od začiatku ako vznikla naša TJ v roku 1919. Aj keď predpokladáme, že najbližšia doba bude pre všetkých nás čo sa týka hlavne financií veľmi nepriaznivá, veríme tomu, že spoločnými silami TJ, OcÚ ako aj s priaznivcami a fanúšikmi našej TJ dokážeme toto obdobie prekonať a budeme napredovať.

Muži ukončili jeseňnú časť 7. ligy na 2. mieste za Mýtnou. Prvý zápas jesene sme nehrali v riadnom termíne 6. 8. pre nepriazeň počasia, ale sme ho odohrali v náhradnom termíne a to dňa 1. 9. Mýtna - Halič 3:0 (2:0). Domáci sa na nás dobre pripravili a išli ako sa povie na doraz, čo im rozhodcovia dovolili. Ale vyhrali zaslúžene. Druhý majstrák sme hrali doma s Biskupicami dňa 13. 8. 2023. Za výbornej diváckej kulisy bol aj dobrý zápas.

Halič - Biskupice 3:1 (1:1). Góly: 1 - Z. Rorák, 1 - D. Gracza, 1 - R. Olšiak (11m PK). Na tretí majstrák sme vycestovali do Uhorského dňa 19. 8. 2023. Uhorské - Halič 1:2 (0:0). Góly za Halič: 1 - D. Gracza, 1 - R. Becáni. Ďalší majstrovský zápas sme odohrali doma dňa 27. 8. 2023. Halič - Stará Halič 10:1 (5:0). Góly za Halič: 5 - Z. Rorák, 2 - M. Kajtor, 2 - R. Olšiak, 1 - E. Lavrík. Dňa 3. septembra 2023 sme odohrali majstrák vonku v Cinobani. **Cinobaňa - Halič 0:6 (0:3).** Góly: 2 - Z.

Rorák, 1 - M. Čonka, 1 - R. Becáni, 1 - D. Gracza, 1 - T. Nagy. Šieste kolo 7. ligy mužov sme hrali doma dňa 10. 9. s Vidinou. **Halič - Vidiná 1:0 (0:0).** Gól dal R. Olšiak. Ďalší majstrák bol vonku dňa 17. septembra a to v Divíne. **Divín - Halič 0:4 (0:2).** Góly: 2 - R. Becáni, 1 - Z. Rorák, 1 - R. Olšiak. 24. septembra sme odohrali doma majstrák s Hrnčiariskými Zalužanmi. **Halič - Hr. Zalužany 2:0 (1:0).** Góly. 1 - E. Lavrík, 1 - Z. Rorák (11mPK). V 9. kole sme vycestovali vonku do Panickej Dravice na majstrák. **P. Dravce - Halič 0:1 (0:1).** Gól dal M. Čonka. 7. októbra sme opäť vycestovali vonku na majstrák 7. ligy 10. kola do Ružinej. **Ružiná - Halič 0:9 (0:4).** Góly: 3 - R. Olšiak, 2 - P. Čudovský, 1 - R. Becáni, 1 - J. Borovec, 1 - D. Gracza, 1 - A. Lalík. Konečne po dvoch vonkajších zápasoch sme 11. kolo odohrali dňa 15. 10. doma s Podrečanmi. **Halič - Podrečany 9:0 (6:0).** Góly: 4 - R. Olšiak, 1 - D. Gracza, 1 - E. Lavrík, 1 - T. Nagy, 1 - M. Fridrich (11mPK), 1 - M. Kajtor. Najbližšie ďalšie kolo sme vycestovali na majstrovský zápas dňa 22. októbra vonku do Kokavy nad Rimavicou. **Kokava - Halič 0:3 (0:1).** Góly: 2 - D. Gracza, 1 - R. Olšiak. Posledné 13. kolo sme odohrali doma so Santriom Láza. Dá sa napísať, že to bol zápas jesene dvoch popredných mužstiev v súťaži. Aj divácka kulisa bola suverénne najvyššia. **Halič - Santrio - Láza 3:1 (1:0).** Góly za Halič: 1 - D. Melich, 1 - R. Olšiak, 1 - P. Kováč.

Naše mužstvo počas je-

sene hralo a vystriedalo sa v zostavách: Adam Huszár, Maťo Kajtor, Janko Borovec, Paťo Čudovský, Ondřík Berky, Daňo Gracza, Marek Čonka, Denis Lipták, Erik Lavrík, Ríšo Olšiak, Daňo Melich, Rudi Becáni, Paťo Kováč, Janko Melich, Marek Fridrich, Tibi Nagy, Adó Lalík, Tomáško Mojžiš, Zoli Rorák, Pavol Matúška a ďalší. Realizačný tím, ktorý bol stále s mužstvom bol: Pajči Matúška - tréner, Bendžo Rác - asistent trénera, Alex Kička - asistent trénera, Zoli Rorák - asistent trénera, Ferko Válek - ved. mužstva + fyzioterapeut, Peťo Pročko - zdravotník, Števo Horváth - kondičný tréner. Musíme tu konštatovať, že hráči pochopili teóriu pozitívneho tréningu. Trénovalo sa dvakrát a niekedy aj trikrát do týždňa v našich domácich podmienkach a účasť bola dobrá, viackrát až lepšia.

Cez zimnú prípravu sme sa rozhodli vypustiť zimný pohár ObFZ LC a zvolili sme si svoju kondičnú prípravu v rámci možností, ako aj naplánovali sa prípravné zápasy. 25. decembra na multifunkčnom ihrisku v Haliči bude 1. ročník mini futbalu o Pohár starostu obce Halič.

Od cca 10. januára 2024 začne zimná príprava. Prípravné zápasy máme nasledovne: 28. januára na umelke v LC hráme s Olovármí (čas 17,00 hod.); 4. februára hráme na umelke v LC s Málincom (čas 13,00 hod.), 10. februára hráme na umelke v R. Sobote s Lovinobaňou (čas sa určí dodatočne), 18. 2. hráme v

LC na umelke s Vinicou (čas 13,00 hod.), 24. februára hráme na umelke v Lučenci s Bologom nad Ipľom (17,00 hod.), 3. marca sa hrá na umelke v LC s Tomášovcami (čas 13,00 hod.), 10. marca na umelke v LC sa hrá s Ponikami okr. BB (čas 13,00 hod.), a 17. marca posledný prípravák pred súťažou bude v Cinobani. Veríme, že sa v zimnej príprave dobre naladíme ako aj natrénujeme aby sme mohli zodpovedne a správne reprezentovať našu TJ Slovan Halič. Podľa vyjadrenia trénera mužstva sú pripravené cez zimu tri posily do nášho mužstva a veríme, že sa v príprave uchytia. Ďalej nám bola daná informácia, že aj keď o viacerých hráčov je enormný záujem aj z vyšších súťaží, ostáva kolektív hráčov pohromade.

Na záver uvedieme poďakovanie vedeniu obce za finančnú aj materiálnu podporu, bez ktorej by v týchto dosť zložitých ekonomických časoch nebolo možné futbal súťažne hrať v žiadnej zo súťažných kategórií. Chceme tiež poďakovať všetkým zainteresovaným, t. j. hráčom, funkcionárom, usporiadateľom, realizačným tímom, trénerom, hospodárovi, pracovníkom obce ale aj všetkým našim fanúšikom, že bez ich pomoci ako aj podpory by sme neboli tam, kde sme momentálne teraz.

Všetkým ďakujeme za podporu haličského futbalu a prajeme si aby aj naďalej futbal v Haliči napredoval. Halič do toho.

Spracoval za výbor
TJ Slovan Halič
Ing. Ján Hikker

Dňa 29. októbra 2023 sa hralo posledné 13. kolo 7. ligy mužov ObFZ LC medzi domácou TJ Slovan Halič a TJ

Mobilná aplikácia

**Novinky z našej obce
do Vášho mobilu. Pred-
stavujeme Vám službu
pre občanov: Mobilnú
aplikáciu s názvom
„V OBRAZE“.**

**Aplikáciu si môžete
stiahnuť aj cez tieto QR kódy**

Santrio Láza. Čas 14,00 hodina.

Ihrisko TJ Slovan Halič.

Halič – Santrio Láza 3:1 (1:0). Góly
za Halič: 41' - D. Melich, 52' - R. Olšiak,
85' - P. Kováč.

ŽK za Halič: R. Olšiak, M. Čonka, O.
Berky, T. Nagy.

232 divákov. Rozhodcovia: P. Hedvi-
gy – D. Ondris, R. Palica. Delegát zápasu
bol J. Brčka. HÚ : J. Katrušík, videotech-
nik : D. Dojčiar, hlásateľ: R. Kondrlík. A
bolo prítomných ešte 6 usporiadateľov.

Zostava Haliče: Adam Huszár (Br.),
Matko Kajtor, Ján Borovec (C), Paťo
Čudovský, Ondřík Berky, Daňo Gracza,
Marek Čonka, Denis Lipták, Erik Lavřík,
Ríšo Olšiak, Daňo Melich.

Striedali: Rudi Becáni, Paťo Kováč,
Janko Melich, Tibi Nagy, Ado Ľalík. Ešte
pripravený bol do hrania Marek Fri-
drih (v tomto zápase bol kouč).

Realizačný tím Haliče: Alex Kička
– tréner, techn. vedúci, Bendžo Rác –
asistent trénera, Peťo Pročko – zdra-
votník, Ferko Válek – fyzioterapeut.

**STAŇTE SA AJ VY SPOLUTVORCAMI
HALIČSKÝCH ZVESTÍ. PRIHLÁSTE
SA DO REDAKČNEJ RADY A PO-
MÔŽTE NÁM ICH ZLEPŠOVAŤ PO
OBSAHOVEJ STRÁNKE.
ĎALŠIE ČÍSLO VYJDE V APRÍLI 2024.**

Tiráž:

Haličské zvesti - občasník občanov - vydáva Obecny úrad v Haliči zdarma - Povo-
lené OkÚ v Lučenci č. OU MOMT - 01/93. Pripravuje redakčná rada odsúhlasená
uznesením č. 70/2019 v zložení Mgr. Alexander Udvardy, Ing. Marcel Lukáč, Mgr.
Kristián Fajčík, Renata Padúchová, Zuzana Svoreňová, Jozef Rekšák. Grafická úprava:
Mgr. art. Peter Kollár, Tlač: EUROART

Máme v Haliči najobľúbenejší vianočný zákusok?

V dobe adventu haličské šikovné gazdinky chystajú všakové dobrôtky: koláčky, závin, rezy, slané koláče. Zaujímalo ma, ktorý koláč je vo vianočnom čase v Haliči najobľúbenejší. Teraz nachvíľu nahliadneme do špázu a kuchýň niektorých z nich:

Danka Melichová: naše tradičné vianočné koláčky sú: snehové gule, punčový rez, žltkové rezy a linecký koláč

Božka Žigová: na mojom sviatočnom stole nikdy nemôžu chýbať krásne vyzdobené medovníčky

Anka Nátonová: moje vnúčatá majú radi moje tradičné šuhajdy so salkom, grilážky, vínové kekсы a medovníky. Čo sa týka plnkových zákuskov, ešte nie som rozhodnutá.

Ivetka Rldzoňová: štrúdle; maková s višňami, orechová, tvarohová s mandarinkami, medové rezy, vanilkové venčeky z odpaľovaného cesta, vanilkové rožky, perníčky, štedrák, rožky plnené orechmi a slivkovým lekvárom, slané: praclíky syrové, srdiečka z lístkového cesta so sezamom

Katka Gálová: medové rezy, griláž, žerbó, plnené oriešky – hlavne pre moje vnúčatá

Beatka Kozová: kokosové labky fúkané, oriešky, linecké koláčky, parížske rožky, šuhajdy, medové rezy a medový krém

Helka Házašová: u nás nikdy nemôžu na sviatočnej tabuli chýbať veterníky a šuhajdy

Anka Rekšáková: medovníky, medové rezy, ľadovky, žltkové rezy, závin a medvedie labky

Vierka Drozdová: vanilkové rožky, slimáky a slané pečivo

Božka Hikkerová: kokosové a vanilkové rožky, punčové vejáriky, cigary, orechové pusinky, zázvorky, medové srdiečka cookies, orechové pyramídky, medvedie labky, medovníčky, orechové oválky, grilážky, pudgové košíčky..

Vianočné sviatky sú časom štedrosti a hojnosti. Aj Haličania si tento rok opäť pochutia na skvelých koláčikoch, kde podľa tejto ankety dominujú medové rezy, šuhajdy a perníčky. Možno na poslednú chvíľu medzi týmito obľúbenými dezertami nájdete aj vy inšpiráciu, čo napiecť na vianočný stôl.

Neopakovateľne krásne sviatky plné voňavých zákuskov a šťastný nový rok Vám želá redakčná rada Haličských zvestí.

Výborné nátierky na silvestrovské jednohubky

NIVOVÁ: trojuholník syra Niva, črievkový syr Niva, oriešok masla, za hrst vlašských orechov, zopár kvapiek koňaku, všetko spolu vymixovať

CESNAKOVÁ: nastrúhame 150kg tvrdého syra a 3 mesiačky cesnaku na jemnom strúhadle. Spojíme 2 lyžice tatárskej omáčky.

MRKVOVÁ: na jemnom strúhadle nastrúhame 2 mrkvy a 2 mesiačky cesnaku, pridáme soľ, korenie, lyžicu masla a jemný tvaroh. Všetko poriadne vymiešame.

PIKANTNÁ: vymiešame tvaroh s troškou masla, pridáme soľ, korenie, nadrobno nakrájanú cibulku, a salámu tiež na maličkú kocku. Primiešame pálivú mletú červenú papriku.